

A. Strateški in dolgoročni cilji prejemnika, ukrepi za njihovo doseg, ciljne in izhodiščne vrednosti ter kazalniki prejemnika, s katerimi spremlja doseganje ciljnih vrednosti

Opis

Pedagoški inštitut (PI) je osrednja nacionalna raziskovalna ustanova za raziskovanje vzgoje in izobraževanja. Izvaja temeljne in aplikativne raziskave ter evalvacijske in razvojne študije na vseh področjih vzgoje in izobraževanja. Poslanstvo Pedagoškega inštituta je razvoj edukacijskih znanosti in ustreznih znanstvenih metodologij, pri čemer spodbujamo interdisciplinarno, transdisciplinarno in multidisciplinarno povezovanje ter sodelovanje z drugimi znanstvenimi ustanovami v Sloveniji in tujini. Z diseminacijo znanstvenih izsledkov prispevamo k razvoju pedagoške teorije in prakse.

Temeljni dolgoročni in strateški cilji javnega raziskovalnega zavoda Pedagoški inštitut so produkcija objektivnih, zanesljivih in veljavnih spoznanj na različnih področjih vzgoje in izobraževanja, kot so na primer predšolska vzgoja in izobraževanje, osnovnošolsko izobraževanje, srednješolsko izobraževanje, visokošolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje, glasbeno izobraževanje, izobraževanje otrok s posebnimi potrebami ter ranljivih in marginaliziranih skupin otrok, delovanje svetovalne službe, izobraževanje učiteljev in učiteljic itn. V naslednjem šestletnem obdobju so načrtovane raziskave v razponu od temeljnih, interdisciplinarno povezanih družboslovnih in humanističnih raziskav do aplikativnih in empiričnih raziskav ter evalvacijskih študij. Znanstvenoraziskovalno delo bo usmerjeno na specifična tematska področja, ki jih bomo raziskovali interdisciplinarno, multidisciplinarno in transdisciplinarno, s prispevki različnih ved, kot so: sociologija izobraževanja in znanja, komparativna edukacija, filozofija vzgoje, pedagoška antropologija, razvojna, pedagoška in socialna psihologija, pedagogika, jezikoslovje, feministična teorija, epistemologija, diskurzivne študije, retorika in argumentacija, nevro-kognitivna vede, kritična teorija družbe idr.

Pedagoški inštitut uresničuje svoje dolgoročne in strateške cilje, kot so krepitev vloge vodilne nacionalne raziskovalne institucije na področju vzgoje in izobraževanja, nacionalne koordinacije mednarodnih primerjalnih raziskav znanja ter mednarodnih primerjalnih študij v okviru OECD in IEA, krepitev mednarodnega raziskovanja ter razvoj raziskovalnih in pedagoških dejavnosti, vključno z usposabljanjem mladih raziskovalcev ter zagotavljanjem vključujočega in spodbudnega delovnega okolja. Te cilje dosega s svojim raziskovalnim delom, ki primarno poteka tako v okviru raziskovalnega programa Edukacijske raziskave (ARIS P5-0106) kot tudi številnih nacionalnih in mednarodnih interdisciplinarnih raziskovalnih in razvojnih projektov ter sodelovanja s širšo družbeno skupnostjo (občanska znanost). Raziskovalne dejavnosti so osredotočene na naslednje tematske sklope (v nadaljevanju obrazcev A, B in C navajamo akronime projektov, ki jih izvajamo ter tematske sklope):

- kritična analiza vloge in položaja znanja in izobraževanja v družbi;
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (konceptualizacija pedagoškega diskurza v preseku teorij uporabnega jezikoslovja in pedagoških ter kurikularnih teorij);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (kritično preučevanje medsebojnih povezav v smeri procesov globalizacije in mednarodnih raziskav znanja ter mednarodnih primerjalnih študij in njihovega »vpliva« na oblikovanje mednarodnih in nacionalnih izobraževalnih politik; kritično preučevanje medsebojnih povezav teorij SER (teorij učinkovitosti šol) in učnih izidov/dosežkov ter kritična tematizacija omejitev teorij SER pri identifikaciji faktorjev povezanih s SER in šolami (s posebnim poudarkom na znanju; teoretsko in metodološko interdisciplinarno preučevanje dejavnikov, ki se povezujejo z (uspešnim) učenjem in poučevanjem oziroma uspešnimi rezultati na (mednarodnih) preizkusih znanja v domačem in mednarodnem kontekstu; preučevanje novih domen neenakosti (npr. digitalna ločnica, e-pismenosti, digitalno državljanstvo));
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (sodelovanje pri konceptualizaciji mednarodnih raziskav znanja v okviru novih zajemov podatkov, re-konceptualizacija tradicionalnih področij merjenja znanja; nadgradnja izvajanja sekundarnih analiz baz podatkov do sedaj izvedenih mednarodnih raziskav na Pedagoškem inštitutu);
 - ARIS N5-0272 (konceptualne in kritične analize izobraževalnih ciljev in smotrov, vloge in položaja znanja v digitalni dobi);
 - ARIS J5-3114 (analize z znanjem povezanih dejavnikov, odnosno kompetentnosti in učne zavzetosti);
 - ARIS TRP J5-1781 (analize napovednikov učne zavzetosti mladih);
 - ERASMUS+ me_HeLi-D (analiza znanja na področju duševnega zdravja);
 - Projekt Ministrstva za kulturo: Dostopni slovarji, dostopni posnetki, dostopna slovenščina (2022-2023);
 - MIVZ/MVI KAUČ (razvoj kazalnikov kakovosti učbenikov, analiza povezanosti znanja z izbranimi učbeniki);
- spremljanje in evalvacija učinkovitosti in kakovosti slovenskega izobraževalnega sistema v nacionalni in mednarodni perspektivi;
 - ERASMUS+ HAND: ET (primerjalne analize podpornih dejavnikov mehanizmov socialnih in čustvenih vidikov učenja in poučevanja);
 - ARIS TRP J5-1781 (primerjalne analize pozitivnega razvoja mladih v globalni perspektivi);
 - ERASMUS+ me_HeLi-D (primerjalne analize vidikov krepitev duševnega razvoja mladih);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (primerjalne analize razvoja števil pri otrocih, kompetence ob vstopu v šolo v mednarodni perspektivi);
 - SIRIUS ERASMUS-EDU-2022-NET (izobraževanje migrantov);
 - MVI STROKOVNE NALOGE (evalvacija izvajanja Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju);

- ARRS/ARIS TRP J5-4570 (učinki pandemije covid-19 na šolanje, učitelje in učence: dobro počutje/blagostanje, poučevanje in učenje);
- ARRS/ARIS in MIZŠ/MVI L5-4571 (odnos osmošolcev v Sloveniji in Evropi do migrantskih tematik);
- ARRS/ARIS TRP J5-2553 (nove domene neenakosti - digitalni razkorak);
- MVI Strokovne naloge in ARIS IEA TIMSS (matematika in naravoslovje);
- MVI Strokovne naloge in ARIS: IEA PIRLS (bralna pismenost);
- MVI Strokovne naloge in ARIS: IEA ICCS (državljska vzgoja in izobraževanje);
- MIVZ/MVI Strokovne naloge in ARIS: IEA ICILS (računalniška in informacijska pismenost, računalniško mišljenje);
- MVI Strokovne naloge in ARIS: OECD PISA (bralna, naravoslovna, matematična pismenost);
- MVI Strokovne naloge in ARIS: OECD TALIS (učitelji, ravnatelji);
- MVI Strokovne naloge: Sekundarna študija PISA (globalne kompetence);
- MVI Strokovne naloge: Pilotni razvoj usposabljanja za delo šol s podatki raziskav s področja izobraževanja za potrebe samoevalvacije;
- MVI Strokovne naloge: Analiza nacionalnih politik trajnostnega razvoja in doseganja kazalnikov ciljev SDG 4 (Unesco);
- MVI Strokovne naloge: Sekundarna študija PIRLS 2021 (bralna pismenost in ozadenjski konteksti);
- MVI Strokovne naloge: Sekundarna študija ICCS (državljska vzgoja in izobraževanje);
- razvijanje in raziskovanje kakovosti predšolske vzgoje in izobraževanja;
 - ERASMUS + NEMO (krepitev usposobljenosti strokovnih delavk_cev za spopadanje z različnimi potrebami otrok v predšolski vzgoji);
 - EACEA Erasmus+ KA2 Soft Skills (razvijanje mehkih veščin vodenja in strokovna podpora vodjem učečih se skupnosti);
 - kotizacije vrtcev in šol (zagotavljanje kakovosti VIZ procesa preko kontinuirane strokovne podpore vrtcem in šolam: Mreža za spreminjanje kakovosti, tematske konference, posodobitveni seminarji);
 - EACEA Erasmus+ KA3 InTrans (razvijanje praks prehodov med različnimi izobraževalnimi konteksti ter naslavljanje sistemskih sprememb);
 - EACEA Erasmus+ KA2 REC (razvijanje sodelovalnih reflektivnih metod);
 - EACEA Erasmus+ KA2 PIQET (krepitev in podpora stalnemu strokovnemu razvoju izvajalk_cev dejavnosti stalnega strokovnega razvoja);
 - EACEA Erasmus+ KA2 GREELCO (opolnomočenje strokovnih delavk_cev vrtcev na področju digitalnih kompetenc);
 - Jacobs Foundation SGwY (promocija celostnega razvoja mlajših otrok in kakovosti bivanja družin z mlajšimi otroki na nivoju lokalnih skupnosti);
 - ISSA REYN (kakovostna vzgoja in izobraževanje romskih otrok);
 - ISSA Virtual Study Visit (izmenjava izkušenj med različnimi VIZ sistemi, krepitev digitalnih kompetenc strokovnih delavk_cev vrtcev);
 - EACEA Erasmus+ KA2 TIM (dvig kompetenc strokovnih delavk_cev vrtcev in šol za mehak prehod otrok iz vrtca v šolo);
- razvoj in utrjevanje raziskovalnih področij feministične teorije in študij spolov v edukaciji;
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (raziskovanje na področjih spola in edukacije ter feministične teorije, razvijanje konceptualnih in metodoloških orodij za detekcijo neenakosti na različnih ravneh vzgoje in izobraževanja oz. družbe);
 - ERASMUS HAND: ET (razvoj intervencije za strokovne delavke_ce v vzgoji in izobraževanju s ciljem prepoznavanja raznolikosti (tudi na področju spola);
 - ERASMUS+ me_HeLi-D (razvoj digitalnega programa s poudarkom na raznolikosti za krepitev duševnega zdravja mladih);
 - CERV: EMPATH (zmanjšati diskriminacijo na podlagi spola v izobraževalnem sistemu in uvesti perspektivo enakosti spolov v vse oblike izobraževalnih praks);
- sistematično raziskovanje in razvoj strategij socialnega vključevanja otrok in mladostnikov v izobraževalni sistem, zlasti kulturno in socialno ranljivih skupin;
 - ARIS TRP J5-1781 (razvojne poti pozitivnega razvoja mladih v kontekstu migracij);
 - ARIS CRP V5-24062 (pristopi za razvijanje ustvarjalnih potencialov nadarjenih v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu);

- ERASMUS+ me_HeLi-D (analiza učinkovitih komponent digitalnih programov za krepitev duševnega zdravja mladih);
- ARIS TRP J5-3114 (analiza dejavnikov doživljanja medvrstniškega nasilja);
- ERASMUS HEAD (sodelovanje vseh deležnikov za pozitiven razvoj mladih v inkluzivnem šolskem okolju);
- EACEA CERV CHAVORE (duševno zdravje romskih otrok);
- EACEA CERV TOY4Participation (spodbujanje aktivne participacije in demokratičnega udejstvovanja v inkluzivnih okoljih za najmlajše otroke);
- Jacobs Foundation SGwY (promocija celostnega razvoja mlajših otrok in kakovosti bivanja družin z mlajšimi otroki na nivoju lokalnih skupnosti);
- ISSA REYN (kakovostna vzgojo in izobraževanje romskih otrok);
- EACEA Erasmus+ KA3 STAIRS (promocija inkluzivnega izobraževanja);
- ARIS TRP J5-4570 (učinki pandemije covida-19 na šolanje, učitelje in učence: dobro počutje/blagostanje, poučevanje in učenje);
- Raziskovalni sklad PI in strokovne naloge MVI (nevrobranje, interdisciplinarna študija vpliva medija branja (ekran ali papir) na *bralno razumevanje, kognitivni napor pri branju ter bralno pozornost*, pri različnih populacijah);
- ARIS - prijava (Zgodnja komunikacija med starši in otroki: korpusne raziskave);
- EU Pathfinder Open - prijava (zaostanki v jezikovnem razvoju: pupilometrični pristop k ocenjevanju otrokovega jezikovnega razvoja v različnih jezikih);
- spodbujanje opolnomočenja mladih za aktivno državljanstvo;
 - Mednarodna mreža PYD_CN (raziskovanje razvojnih poti pozitivnega razvoja mladih v nacionalni in mednarodni perspektivi);
 - EACEA Erasmus+ KA2 EcoJustice (razvijanje kulture šole, ki temelji na vrednotah EKO pravičnosti);
 - MVZI/MVI STROKOVNE NALOGE in ARRS/ARIS: IEA ICCS (državljska vzgoja in izobraževanje - aktivno državljanstvo);
 - ARIS TRP J5-50173 (stereotipizacija);
 - ARIS BI-BA/24-25-003 (psihološki mehanizmi pretvarjanja političnih identitet in prepričanj mladih v njihovo prosocialno in okolju prijazno vedenje);
 - MVI Strokovne naloge: Sekundarna analiza ICCS (državljska vzgoja in izobraževanje);
 - razvijanje socialnih in čustvenih ter motivacijskih dejavnikov učenja in poučevanja;
 - ERASMUS+ HAND: ET (socialno in čustveno učenje ter prepoznavanje raznolikosti v šolah);
 - ARIS TRP J5-1781 (analiza dejavnikov občutka pripadnosti šoli);
 - ERASMUS+ me_HeLi-D (razvoj in evalvacija digitalnih orodij za krepitev duševnega zdravja mladih);
 - ARIS TRP J5-3114 (informiranje strokovnih delavk_cev o (spletnem) medvrstniškem nasilju);
 - ARIS TRP J5-50156 (model pozitivnega razvoja učiteljic in učiteljev);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (procesna evalvacija izobraževanja ZRSŠ Varno in spodbudno učno okolje; razvoj novih merskih pripomočkov na področju socialnih in čustvenih kompetenc; spremljanje psiholoških odzivov med pandemijo COVID-19 v Sloveniji);
 - ARIS TRP J5-4570 (učinki pandemije covida-19 na šolanje, učitelje in učence: dobro počutje/blagostanje, poučevanje in učenje);
 - MVI Strokovne naloge: Sekundarna študija PISA 2022 (s poudarkom na vlogi dobrobiti 15-letnikov pri pojasnjevanju učne motivacije in dosežkov: upoštevanje dejavnikov na ravni šole in učinkov pandemije covida-19);
- razvoj področja filozofije vzgoje;
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (analiza temeljnih pojmov s širšega vsebinskega področja vzgoje in izobraževanja);
 - ARIS V5-2129 (raziskovanje pravičnosti in kakovosti v vzgoji in izobraževanju);
- razvoj področja filozofije za otroke;
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (navezava na problematiko, povezano z državljsko in moralno vzgojo: etika skrbi in njihove relevantnosti za področje filozofske refleksije z otroki);

- redni letni UNESCO projekt: Dan filozofije;
- raziskovanje več-/raznojezičnosti v vzgoji in izobraževanju;
 - ARIS V5-24060 (raziskovanje konceptualizacije in praks jezikovno občutljivega poučevanja na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja);
 - ESS C3330-17-319012 (raziskovanje sodobnih konceptualizacij večjezičnosti in zasnova učinkovitih učnih pristopov za razvijanje raznojezične zmožnosti v šolskem okolju);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (konceptualizacija večjezičnosti v kontekstu t. i. emancipatornega poučevanja v osnovni in srednji šoli s poudarkom na kroskurikularnem vertikalnem pristopu);
 - ARIS TRP J5-1781 (raziskovanje razvojnih poti pozitivnega razvoja mladih v kontekstu večjezičnosti);
 - ARIS TRP J5-3114 (prilagajanje baterije vprašalnikov različnim jezikovnim skupinam učencev_k);
 - SIRIUS ERASMUS-EDU-2022-NET (analiza večjezičnih praks vključevanja priseljencev v vzgojo in izobraževanje);
 - ARIS in MK CRP CRP V6-2339 (potrebe jezikovnih uporabnikov v Sloveniji in uporabnikov slovenščine v sosednjih državah in po svetu);
- raziskovanje vloge retorike in argumentacije v vzgojno-izobraževalni praksi;
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (retorične, konverzacijske, jezikovno pragmatične analize pedagoškega diskurza; raziskovanje pojmov in konceptov retorične teorije in teorij argumentacije ter problematizacija nekaterih njenih epistemoloških okvirov; preučevanje in razvijanje didaktike retorike in argumentacije na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja);
 - MVI STROKOVNE NALOGE C3350-24-431002 (analiza modelov sodobnega poučevanja retorike v evropskih izobraževalnih sistemih; razvoj vsebinskih in didaktičnih izhodišč za poučevanje retorike v osnovnih in srednji šoli s poudarkom na vzgoji za aktivno državljanstvo);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (raziskovanje neverbalnih in multimodalnih vidikov retorike in argumentacije z nevro-kognitivnimi metodami);
- spremljanje razvoja, evalvacija in raziskovanje visokega šolstva;
 - NOR EGP ATP51 (raziskovanje pedagoških praks, ki so skladne z načeli aktivnega učenja za razvijanje ključnih kompetenc za 21. stoletje v visokošolskem izobraževanju, razvijanje inovativnih orodij in metod reflektivnega razgovora kot oblike profesionalnega razvoja v visokem šolstvu).

Kot posebno pozornost Pedagoški inštitut namenja štirim strateško pomembno novim tematskim sklopom:

- humanistično in družboslovno tematiziranje digitalizacije v VIZ;
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (raziskovanje pomena (post)digitalnega za edukacijo v kontekstu zahtev in omejitev rabe digitalnih tehnologij v vzgoji in izobraževanju, razmerja človek-tehnologija, definicije »človeškosti« ter idej posthumanizma in transhumanizma);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (raziskovanje različnih razsežnosti digitalnega državljanstva in e-demokracije ter različnih razsežnosti digitalnega razkoraka);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (tematizacija problematike sodobnih načinov branja skozi raziskovanje razlik pri delu s papirjem in delu z ekrani; izvajanje sekundarnih analiz bralne pismenosti (v povezavi z ozadenskimi konteksti) na ekranu vs. na papirju));
 - ARIS N5-0272 (konceptualne analize pojmovanja človeka v odnosu do tehnologije ter neohumanističnega izobraževanja in digitalnih tehnologij);
 - ERASMUS+ me_HeLi-D (digitalizacija preventivnih programov na področju duševnega zdravja);
 - HORIZON-MSCA: Humanistika to si ti! ENR (2022/23 in 2024/25);
 - EACEA Erasmus+ KA2 GREELCO (opolnomočenje strokovnih delavk_cev vrtcev na področju digitalnih kompetenc);
 - EACEA Erasmus+ KA3 AI4T (uporaba orodij umetne inteligence v VIZ; učitelji, ravnatelji, dijaki);
 - MVI Strokovne naloge in ARIS: IEA ICILS (računalniška in informacijska pismenost, računalniško mišljenje);
 - MVI NOO DIGI.DR (digitalno državljanstvo);
- analiza izobraževalnih politik;
 - ARIS N5-0272 (diskurzivne analize dokumentov izobraževalnih politik na področju rabe digitalnih tehnologij v vzgoji in izobraževanju);
 - ARIS P5-0106 Edukacijske raziskave (analiza uporabe sloganov pri uvajanju sprememb in posodobitev v vzgoji in izobraževanju);

- ERASMUS+ HAND: ET (analiza politik na področju podpore socialnim in čustvenim kompetencam strokovnih delavk_cev v vzgoji in izobraževanju (v mednarodni perspektivi));
- ARIS TRP J5-1781 (analiza politik na področju pozitivnega razvoja mladih);
- Inkluzivno glasbeno šolstvo 2022 – 2023 (MVZI/MVI);
- MVI STROKOVNE NALOGE (evalvacija izvajanja Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju);
- MVI Strokovne naloge (Analiza nacionalnih politik trajnostnega razvoja in doseganja kazalnikov ciljev SDG 4 (Unesco));
- trajnostni razvoj v VIZ;
 - Mednarodna mreža PYD_CN (analize dejavnikov prispevanja mladih družbi v nacionalni in mednarodni perspektivi);
 - MVI STROKOVNE NALOGE C3350-25-431004 (raziskava Nevrobranje: interdisciplinarna študija vpliva medija branja (ekran ali papir) na bralno razumevanje, kognitivni napor pri branju ter bralno pozornost, evalvacija učinkov digitalizacije v VIZ);
 - MVI Strokovne naloge (Analiza nacionalnih politik trajnostnega razvoja in doseganja kazalnikov ciljev SDG 4 (Unesco));
 - EACEA Erasmus+ KA2 EcoJustice (razvijanje kulture šole, ki temelji na vrednotah eko pravičnosti);
 - MVI Strokovne naloge in ARIS: IEA TIMSS (okoljska trajnost);
 - MVI Strokovne naloge in ARIS: IEA ICCS (državljanstva vzgoja in izobraževanje s poudarkom na trajnostnem razvoju);
- razvoj inovativnih in mednarodno uveljavljenih psihosocialnih intervencij v vzgoji in izobraževanju;
 - ERASMUS+ HAND:ET (razvoj intervencije socialnih in čustvenih kompetenc ter prepoznavanja raznolikost v mednarodni perspektivi);
 - ARIS TRP J5-50156 (razvoj intervencije v podporo učiteljem_icam na začetku karijerne poti v izogib opuščanja poklica);
 - ARIS TRP J5-1781 (razvoj intervencije za krepitev pozitivnega razvoja mladih);
 - ERASMUS+ me_HeLi-D (razvoj digitalnega programa za krepitev duševnega zdravja otrok in mladih).

Nove razmere, ki jih zaznamujejo zlasti globalni trendi raziskovanja VIZ in tudi postpandemična situacija ter posledično spremembe v VIZ, opredeljujejo novi (v določeni meri pa vsaj posodobljeni) sklopi tematik raziskovanj. S temi tematikami Pedagoški inštitut sprejema ukrepe za sistematičen in celovit odziv znanstvene stroke. Na Pedagoškem inštitutu smo doslej ta štiri relevantna in aktualna področja obravnavali zlasti v kontekstu drugih raziskovalnih tematik, v prihodnje pa zaradi spremenjenih razmer v raziskovanju in družbenih izzivih, kot je denimo intenzivna digitalizacija družbe in s tem tudi VIZ, omenjenim področjem namenjamo več pozornosti in jih obravnavamo bolj sistematično, ponekod tudi z novjšimi poudarki, kot je na primer uporaba orodij generativne umetne inteligence. Na ta način bodo okrepljene tudi dodatne možnosti za nova sodelovanja v Sloveniji in v tujini.

Humanistično in družboslovno tematiziranje digitalizacije v VIZ

Z izredno hitrim vstopom (digitalne) tehnologije v institucije vzgoje in izobraževanja v 20. in 21. stoletju se je pojavila potreba po celostni tj. relacijski preučitvi njene kompleksnosti in vpliva na temeljno zasnovo šole in vrtca. Potrebna so nova izhodišča za refleksijo edukacijskih ved s pomočjo družboslovnih in humanističnih disciplin (tudi digitalne humanistike), še posebej glede na temeljna vprašanja, ki omogočajo celovitejšo obravnavo spreminjanja edukacijskega področja z vidika zgodovine idej, paradigmatičnih obratov in antropoloških predpostavk.

Cilj je prispevati k razvoju povezovanja med vedami in disciplinami ter s tem izboljšati obravnavo in razumevanje kompleksnejših fenomenov sodobne družbe, kamor sodita tako vzgoja in izobraževanje kot digitalni in tehnološki razvoj. To bo oblikovalo podlago za nadaljnji znanstveni premislek in analizo različnih pojavnosti tehnologije v šolah ter njenega vpliva na formiranje človeka kot subjekta in pojmovanje človeškosti.

V obdobju 2022–2027 bodo raziskave kot ukrep za soočenje z izzivi današnjega časa osredotočene na naslednje sklope:

- kako sodobne digitalne tehnologije vstopajo v vzgojo in izobraževanje ter kako preoblikujejo ključna pedagoška razmerja in didaktične procese;
- kako se vstop digitalnih tehnologij povezuje z različnimi diskurzi o digitalni tehnologiji v vzgoji in izobraževanju;
- kako se spopasti z negativnimi in škodljivimi učinki vstopa digitalnih tehnologij v vzgojo in izobraževanje (izrazito negativen vpliv zaslonov na pozornost, koncentracijo in spomin, s tem pa na učenje);
- kako elaborirati koncepte in kategorialni aparat za krepitev humanistično-družboslovne ravni raziskovanja tematik tehnologije v VIZ in širših vprašanj razmerja med tehnologijo in človekom;
- raziskovanje uporabe dostopnih orodij generativne umetne inteligence v vzgoji in izobraževanju ter stališč o učinku tovrstnih orodij na delo učiteljev (pozitivne ter negativne posledice) ter delo učencev (učenje učencev - pozitivni ter negativni učinki);
- raziskovanje digitalnega državljanstva in krepitev slednjega skozi učenje in poučevanje, varnosti na spletu, etične uporabe digitalnih tehnologij ter orodij umetne inteligence.

Analiza izobraževalnih politik

Analiza izobraževalnih politik predstavlja pomemben znanstveni teoretsko-metodološki okvir za poglobljeno razumevanje in kritično presojo oblikovanja in izvajanja izobraževalnih politik. Osredinja se na kritično analizo epistemoloških in ideoloških podlag izbranih izobraževalnih politik, ki utemeljuje njihove cilje, upravljaljske strukture in javnopolitične instrumente za njihovo doseganje. Poleg neodvisne kritične evalvacije izobraževalnih politik pa lahko vključuje tudi priporočila za njihovo uspešnejšo in učinkovitejšo implementacijo. Prav tako bomo v tem vsebinskem sklopu našega raziskovanja opozarjali na poenostavljeno razumevanje analize izobraževalnih politik in nenazadnje izvedljivosti merjenja vpliva, ki je v nacionalnem prostoru (vsaj na ravni diskurza) pogosto prisotno.

V obdobju 2022–2027 bo analizi izobraževalnih politik kot ukrep za doseganje dolgoročnih in strateških ciljev namenjena sistematična in poglobljena raziskovalna pozornost v okviru naslednjih sklopov:

- razvoj teorij in metodoloških pristopov analize izobraževalnih politik;
- razvoj znanstveno podprtih smernic za politiko;
- vpogled v zgodovinske okoliščine razvoja nacionalnih izobraževalnih politik;
- analiza odnosov moči pri oblikovanju izobraževalnih politik s poudarkom na vlogi znanosti in na podatkih temelječem oblikovanju politik in praks;
- analiza evropeizacije, globalizacije in internacionalizacije nacionalnih izobraževalnih politik, vključno z analizo uporabe podatkov mednarodnih primerjalnih raziskav znanja ter mednarodnih primerjalnih študij pri oblikovanju nacionalnih izobraževalnih politik;
- konceptualizacija in kritična analiza izobraževalnih politik kot ne-neutrnega diskurza in ideološkega (diskurzivnega) konstruiranja "družbenih problemov in rešitev";
- primerjalna analiza politik vključevanja učencev in učenek s priseljenskim ozadjem.

Trajnostni razvoj v VIZ

Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 (OZN, 2015), trajnostni razvoj v izobraževanju opredeljuje kot pomemben element globalnih prizadevanj za zaustavitev podnebnih sprememb in usmerjanje človeštva v smer trajnostnega razvoja. Pri čemer želimo posebej opozoriti, da je zgolj okoljska dimenzija trajnostnega razvoja precej poenostavljeno in dejansko napačno razumevanje kompleksnosti trajnostnega razvoja (vključno s področjem vzgoje in izobraževanja). Trajnosten razvoj v izobraževanju predstavlja obliko transformativnega učenja, ki spodbuja posameznike k razumevanju okoljskih in družbenih vplivov svojih izbir življenjskega sloga ter k iskanju trajnostnih rešitev, tudi pri premišljeni rabi vedno bolj vseobsegajoče digitalizacije v VIZ.

V obdobju 2022–2027 bodo raziskave kot ukrep za doseganje dolgoročnih in strateških ciljev usmerjene v:

- Spremljanje trajnostnega razvoja v izobraževanju v Sloveniji (in izbranih državah članicah EU) z vidika družbene, okoljske in ekonomske dimenzije ter poglobljeno razumevanje dejavnikov, ki se povezujejo s stališči do trajnostnega razvoja, nenazadnje pa tudi s trajnostnim ravnanjem;
- analize pozitivnega razvoja mladih s ciljem razumevanja dejavnikov, ki vodijo k prosocialnim vedenjskim vzorcem mladih;
- razvoj konceptualnih in metodoloških pristopov za raziskovanje odnosa med izobraževanjem, učenjem in okoljsko trajnostjo;
- krepitev empiričnih raziskav na področju trajnostnega razvoja v izobraževanju, vključno z analizo kurikulumov/učnih načrtov ter drugih sistemskih dokumentov, kompetenc učiteljev ter odnosa učencev do trajnostnega razvoja;
- krepitev analiz podatkov mednarodnih primerjalnih raziskav znanja in mednarodnih primerjalnih študij v okviru doseganja nekaterih kazalnikov, vezanih na SDG 4 ter raziskovanje kritik kazalnikov SDG 4;
- zbiranje podatkov ter izvajanje analiz (tudi kontekstualnih), vezanih na doseganje ciljnih vrednosti EU kazalnikov, povezanih z mednarodnimi primerjalnimi raziskavami znanja.

Razvoj inovativnih in mednarodno uveljavljenih psihosocialnih intervencij v vzgoji in izobraževanju

Tematsko področje uporablja poglobljeno konceptualno znanje (teoretična izhodišča in empirične raziskave) kot odziv na aktualne družbene trende (porast medvrstniškega nasilja, porast težav na področju duševnega zdravja, kratkoročne in dolgoročne posledice pandemije in z njo povezanih ukrepov, porast izgorelosti in opuščanje poklica pri strokovnih delavkah in delavcih v vzgoji in izobraževanju...) z razvojem psihosocialnih intervencij.

V obdobju 2022–2027 bodo raziskave kot ukrep za doseganje dolgoročnih in strateških ciljev psihosocialnih intervencij v VIZ usmerjene v:

- spremljanje dejavnikov in trendov medvrstniškega nasilja ter težav na področju duševnega zdravja v kontekstu vzgoje in izobraževanja;
- razvoj, implementacijo in evalvacijo psihosocialne intervencije za učitelje_ice, z namenom preprečevanje opuščanja poklica;
- spremljanje digitalizacije preventivnih programov za podporo duševnemu zdravju otrok in mladih;
- prenos na Pedagoškem inštitutu razvitih, implementiranih in evalviranih psihosocialnih intervencij (npr. HAND:ET, me_HeLi-D, PYD_Program) v mednarodni prostor.

Evalvacijska dejavnost Pedagoškega inštituta

Pedagoški inštitut skrbi za evalvacijo vzgojno-izobraževalnega sistema, delov in celote, hkrati pa z aktivnim delovanjem na medsebojno povezanih področjih sledi cilju izboljšave vzgojno-izobraževalnega sistema za doseg optimalnih rezultatov in uspešnega razvoja na ravni posameznice_ka, skupine, razreda, šole in skupnosti. Proces evalvacije se nanaša na sintezo znanj v okviru mednarodnih in nacionalnih raziskav, predvsem mednarodnih primerjalnih raziskav znanja, s ciljem spremljanja in identifikacije stanja, podajanja smernic (pri raziskovalnih vprašanjih, ki slednje tudi omogočajo) in možnosti izboljšav na vseh stopnjah izobraževalnega procesa, od predšolske vzgoje do univerz. Kot dolgoročni in strateški cilj mednarodnega sodelovanja Pedagoški inštitut izvaja več vrst evalvacij izobraževalnih programov in dejavnosti:

- formativne evalvacije – spremljanje in izboljšanje aktivnosti v vzgoji in izobraževanju v teku;
- procesne evalvacije – analiza izvedbe programov in dejavnosti v vzgoji in izobraževanju;
- evalvacije učinkov – ocena dejanskega vpliva programov v vzgoji in izobraževanju;
- evalvacije rezultatov – analize trendov dosežkov in ozadenskih kontekstov; tudi v smislu povezave dosežkov z ozadenskimi konteksti) v nacionalni in mednarodni perspektivi.

Pedagoški inštitut je referenčna nacionalna raziskovalna institucija za izvajanje mednarodnih primerjalnih raziskav znanja ter mednarodnih primerjalnih študij, ki so del evalvacije (specifičnih delov) sistema VIZ:

1. PISA – Program mednarodne primerjave dosežkov učencev oz. dijakov;
2. TALIS – Mednarodna raziskava poučevanja in učenja;
3. TIMSS – Mednarodna raziskava trendov znanja matematike in naravoslovja;
4. PIRLS – Mednarodna raziskava bralne pismenosti;
5. ICCS – Mednarodna raziskava državljanske vzgoje in izobraževanja;
6. ICILS – Mednarodna raziskava računalniške in informacijske pismenosti.

Rezultati teh raziskav omogočajo primerjalne analize dela slovenskega izobraževalnega sistema v mednarodnem prostoru in so ključni za oblikovanje prihodnjih nacionalnih izobraževalnih politik, tako na ravni sistema VIZ, ponekod pa celo na ravni posameznih učnih načrtov.

Dolgoročni in strateški cilji Pedagoškega inštituta (PI), kazalniki za njihovo spremljanje in ukrepi za doseganje kazalnikov.

Okrepitev PI kot vodilne nacionalne raziskovalne institucije na področju vzgoje in izobraževanja

Kazalniki: Pedagoški inštitut spremlja svoj napredek pri doseganju strateškega cilja z uporabo več ključnih kazalnikov. Eden izmed njih je število raziskovalnih projektov, ki meri število aktivnih projektov, pri katerih inštitut deluje kot vodilna organizacija ali partner. Izhodiščna vrednost tega kazalnika v letu 2022 je bila 41 projektov (ob 40 zaposlenih raziskovalcih in raziskovalcih), medtem ko je ciljna vrednost za leto 2027 postavljena nižje, pri najmanj 34 projektih. Nižja ciljna vrednost kazalnika se morda zdi nenavadna, vendar je premišljena: Pedagoški inštitut se namreč usmerja, na večje in "dražje" projekte, ki omogočajo manj razdrobljeno in bolj usmerjeno raziskovalno delo, s tem pa več časa za kvalitetno znanstveno produkcijo.

Drugi pomembni kazalnik, ozko povezan s prvim, je število znanstvenih del, ki meri raziskovalno produktivnost inštituta skozi število objavljenih znanstvenih člankov, monografij in prispevkov na konferencah. V letu 2022 je inštitut dosegel 84 objav, do leta 2027 pa namerava ohraniti visoko raven znanstvene produkcije z najmanj 53 znanstvenimi objavami. Tudi v tem primeru je padec ciljne vrednosti kazalnika le navidezen, saj se s preusmerjanjem na večje projekte, Pedagoški inštitut usmerja tudi na objave v prestižnejših revijah.

Delo Pedagoškega inštituta spremljajo tudi prejete nagrade in priznanja, kot je na primer priznanje Odlični v znanosti, ki odraža prepoznavnost in kakovost raziskovalnega dela na nacionalni in mednarodni ravni. V letu 2022 je inštitut prejel eno tovrstno nagrado, do leta 2027 pa načrtuje povečanje tega števila na tri. Raziskovalke in raziskovalci Pedagoškega inštituta so tudi večkratni prejemniki nagrade Republike Slovenije na področju vzgoje in izobraževanja, najvišje državne nagrade s področja šolstva.

Ukrepi za doseganje kazalnikov: Pedagoški inštitut bo za doseg zastavljenega strateškega cilja izvedel več ključnih ukrepov. Prizadeval si bo za povečevanje mednarodne in nacionalne odmevnosti z aktivnim vključevanjem v mednarodne raziskovalne mreže, združenja, programske odbore mednarodnih konferenc in uredniške odbore mednarodnih revij, s sodelovanjem pri oblikovanju znanstvenih politik ter kontinuirano organizacijo strokovnih dogodkov in konferenc. Pedagoški inštitut tudi sam že deseto leto organizira znanstveno konferenco, ki letno pritegne do 100 udeležencev. Poseben poudarek bo namenjen povečanju števila objav v odprtem dostopu, kar bomo dosegli s stimuliranjem raziskovalcev za objavljanje v odprto dostopnih revijah, z objavljanjem znanstvenih rezultatov v nacionalnih in mednarodnih zaupanja vrednih znanstvenih repozitorijih ter zagotavljanjem ustreznih finančnih sredstev za kritje stroškov objav.

Za izboljšanje raziskovalnega potenciala bo inštitut izvajal ukrepe za povečevanje števila raziskovalcev in raziskovalk, ki aktivno prijavljajo raziskovalne in razvojne projekte v okviru nacionalnih in mednarodnih kompetitivnih razpisov (ERC). V ta namen bo spodbujal razvoj raziskovalnih in drugih kompetenc, ki so ključne za uspešno prijavljanje na kompleksne razpise, zagotavljal ustrezne priložnosti in sredstva za tovrstno izobraževanje, olajševal potek prijavnih dejavnosti (kot so npr. delovna srečanja konzorcijskih partnerjev, svetovalne dejavnosti ekspertnih skupin za prijave EU) ter podpiral mlade raziskovalce pri pridobivanju izkušenj v tujini in vključevanju v projekte. Pomemben vidik delovanja bo tudi iskanje strateških partnerjev za skupne prijave projektov EU, kar bo omogočilo pridobivanje večjih oz. dodatnih finančnih virov ter širilo mednarodno sodelovanje in mreženje.

Uspešnost delovanja Pedagoškega inštituta bo redno spremljal in ocenjeval Znanstveni svet Pedagoškega inštituta, ki bo preučil napredek in predlagal morebitne izboljšave strategije. Nenehno izboljševanje znanstvenoraziskovalnih in strokovnih rezultatov (v l. 2024 Pedagoški inštitut izkazuje najboljše celokupne rezultate v zadnjih 10 letih), povečuje možnosti za pridobivanje večjih evropskih raziskovalnih projektov. Vključitev v telesa ARIS, ki urejajo nacionalno znanstveno politiko, združenje CoARA in članstvo v ocenjevalnih panelih ERC bo omogočilo aktivno sodelovanje pri oblikovanju smernic raziskovalnega razvoja in povečala vpliv Pedagoškega inštituta v znanstveni skupnosti.

Pomemben del strategije bo seveda tudi kontinuirana skrb za karierni in strokovni razvoj raziskovalk_cev. To bo vključevalo tudi finančno podporo pri razvoju novih raziskovalnih usmeritev (Pedagoški inštitut se v zadnjih letih usmerja tudi v nevro-kognitivne študije), zagotavljanje možnosti za dodatno strokovno usposabljanje ter ustvarjanje ekološko vzpodbudnega raziskovalnega okolja, ki bo zagotavljalo dolgoročni razvoj in napredek Pedagoškega inštituta kot vodilne raziskovalne institucije na področju vzgoje in izobraževanja.

JRZ PI je nacionalni koordinator v mednarodnih primerjalnih raziskavah znanja mednarodni primerjalni študiji - IEA, OECD

Kazalniki: Pedagoški inštitut svojo vlogo kot nacionalni koordinator v mednarodnih primerjalnih raziskavah (znanja) spremlja s kazalnikom, ki meri število raziskav, v katerih aktivno sodeluje in jih koordinira na nacionalni ravni. S tem kazalnikom se ocenjuje njegova vključenost v globalne raziskovalne mreže merjenja znanja, kot sta IEA in OECD, ter "vpliv" na oblikovanje tovrstnega raziskovanja v mednarodnem prostoru, ki je ključno za oblikovanje šolskih politik. Na Pedagoškem inštitutu je prav tako vzpostavljenih vseh šest nacionalnih raziskovalnih centrov teh raziskav.

V letu 2022 je Pedagoški inštitut sodeloval v šestih mednarodnih primerjalnih raziskavah (znanja). Pričakuje se nadaljevanje sodelovanja v vseh šestih tovrstnih raziskavah, kar odraža zavezanost Pedagoškega inštituta k dolgoročnemu sodelovanju v pomembnih mednarodnih primerjalnih raziskavah (znanja). Enaka ciljna vrednost je zastavljena tudi za leto 2027, kar pomeni, da bo inštitut ohranjal svojo vodilno vlogo pri nacionalni koordinaciji teh raziskav, pa tudi aktivno sodeloval pri konceptualizaciji teh raziskav na mednarodni ravni, ter nenazadnje prispeval k nadaljnjemu razvoju znanstvenih spoznanj na področju vzgoje in izobraževanja.

Ukrepi za doseganje kazalnikov: Za doseganje zastavljenega kazalnika bo Pedagoški inštitut izvajal več ključnih ukrepov, ki bodo zagotavljali učinkovito sodelovanje v mednarodnih primerjalnih raziskavah (znanja) in krepitev njegove vloge kot nacionalnega koordinatorja teh raziskav. Eden od pomembnih ukrepov je ustrezno sporočanje rezultatov različnim javnostim, predvsem strokovni, kar vključuje jasen in sistematičen prenos raziskovalnih ugotovitev do odločevalcev, strokovne javnosti in širše družbe. Prav tako ključno je tudi prilagajanje oblik sporočanja tovrstnih rezultatov in ugotovitev različnim javnostim. S tem bo zagotovljeno, da bodo raziskovalni izsledki imeli tudi uporabno vrednost in možnost učinka na krepitev in razvoj pedagoške prakse, teorij raziskovanja predvsem pa podporo izobraževalnim politikam.

Poleg tega bo Pedagoški inštitut nadaljeval z rednim izvajanjem sekundarnih analiz podatkovnih baz, pridobljenih iz mednarodnih primerjalnih raziskav (znanja), kar bo omogočilo dodatne vpoglede in poglobljeno razumevanje stanja ter dolgoročnih trendov v izobraževanju. Ohranjanje konstruktivnega sodelovanja z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje, šolami in analitičnima centroma v Hamburgu in Bostonu bo ključno za uspešno implementacijo raziskovalnih ugotovitev in zagotavljanje njihovega prenosa v prakso.

Nujni del strategije bo tudi upoštevanje visokih standardov pri izvajanju raziskovalnega dela, kar zagotavlja znanstveno odličnost in zaupanje v raziskovalne rezultate. Prav tako bo Pedagoški inštitut še naprej kadrovsko krepil nacionalne centre raziskav, s čimer bo omogočeno boljše sodelovanje med različnimi raziskovalnimi institucijami in večja sinergija v znanstvenem delu na področju vzgoje in izobraževanja.

Mednarodno sodelovanje

Kazalniki: Pedagoški inštitut spremlja svojo mednarodno vpetost z dvema ključnima kazalnikoma, ki merita uspešnost pri pridobivanju mednarodnih projektov in gostovanju tujih raziskovalcev. Prvi kazalnik meri število mednarodnih projektov in drugih oblik mednarodnega sodelovanja, kot je članstvo v mednarodnih združenjih in uredniških odborih mednarodnih znanstvenih revij. V letu 2027 je cilj pridobiti vsaj dva centralizirana EU projekta (Horizon Europe), ki bosta zadovoljevala pogoje v skladu z 80. členom Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZriD), pri čemer bo inštitut oddal vsaj eno prijavo letno. Leta 2022 je Pedagoški inštitut sodeloval v dveh COST Action projektih, ki sta na seznamu MIVZ za izpolnjevanje pogojev 80. člena Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZriD).

Drugi kazalnik spremlja krajša gostovanja uveljavljenih tujih raziskovalcev na Pedagoškem inštitutu, kar prispeva k izmenjavi znanj, mednarodni prepoznavnosti in širjenju raziskovalnih mrež. Izhodiščna vrednost v letu 2022 je bila 2 gostujoča raziskovalca, ciljna vrednost za leto 2027 pa je vsaj dva gostujoča raziskovalca, ki bosta s svojim znanjem in raziskovalnimi izkušnjami prispevala k razvoju inštituta ter izboljšanju njegove mednarodne raziskovalne prepoznavnosti in odličnosti.

Ukrepi za doseganje kazalnikov: Za doseganje zastavljenih kazalnikov bo Pedagoški inštitut izvajal več ključnih ukrepov, ki bodo prispevali k uspešnemu pridobivanju mednarodnih projektov in povečanju števila gostujočih raziskovalcev. Eden izmed osrednjih ukrepov bo kontinuirano iskanje strateških partnerjev (preko sodelovanj na konferencah in skupnih objav), tako na nacionalni kot na mednarodni ravni, za skupne prijave na razpise EU projektov, pri čemer bo poseben poudarek na razpisih ERC oz. Horizon Europe. Vzpostavitev in krepitev sodelovanj s priznanimi raziskovalnimi institucijami in raziskovalci bo povečala možnosti za pridobitev financiranja in omogočila razvoj večjih, vsebinsko bogatih projektov.

Poleg tega bo Pedagoški inštitut še naprej krepil interdisciplinarnost raziskovalnega dela in diseminacijo rezultatov. Spodbujal bo sodelovanje med različnimi znanstvenimi področji ter omogočal vključevanje raziskovalcev iz različnih disciplin v skupne projekte, kar bo pripomoglo k ustvarjanju inovativnih raziskovalnih pristopov in izboljšanju kakovosti znanstvenih izsledkov. S tem bo inštitut ne le izboljšal svoje raziskovalne kapacitete, temveč tudi povečal svojo prepoznavnost in privlačnost za tuje raziskovalce, kar bo prispevalo k večjemu številu gostujočih tujih znanstvenikov pri nas in naših v tujini ter širjenju mednarodnega raziskovalnega sodelovanja. V naslednjem obdobju bomo vpeljali še naslednje kazalnike: gostovanja raziskovalk_cev Pedagoškega inštituta v tujini; vabljenja predavanja v tujini in citiranost znanstvenoraziskovalnih del raziskovalk_cev Pedagoškega inštituta.

Razvoj drugih razvojnoraziskovalnih dejavnosti PI (na raziskovalnih in drugih področjih)

Kazalniki: Pedagoški inštitut spremlja svojo (sekundarno) raziskovalno in strokovno dejavnost tudi s kazalnikoma, ki merita število objavljenih strokovnih del in sekundarnih avtorstev. Prvi kazalnik meri število strokovnih del, ki vključujejo analize, poročila, študije ter druga znanstvenoraziskovalna besedila, ki prispevajo k razvoju izobraževalne znanosti, prenosu raziskovalnih spoznanj v prakso in seznanjanju širše javnosti z raziskovalnimi dosežki. Izhodiščna vrednost v letu 2022 je bila 172 strokovnih del, ciljna vrednost za leto 2027 pa je najmanj 180 strokovnih del, kar odraža usmerjenost Pedagoškega inštituta k povečevanju strokovne produkcije in njenemu širšemu družbenemu vplivu.

Drugi kazalnik spremlja število sekundarnih avtorstev, kar predstavlja uredništva, mentorstva, prevajanja, intervjuji itd.. Sekundarna avtorstva omogočajo povezovanje različnih raziskovalnih virov, s čimer se izboljšujeta diseminacija in uporabnost znanstvenih spoznanj. V letu 2022 je bilo evidentiranih 102 sekundarnih avtorstev, do leta 2027 pa se načrtuje ohranitev visoke ravni dejavnosti z najmanj 64 sekundarnimi avtorstvi. Tudi v tem primeru, kakor že v razdelku 1, je padec vrednosti kazalnika le navidezen, saj se s preusmerjanjem na večje projekte, Pedagoški inštitut usmerja predvsem na objave v prestižnejših znanstvenih revijah.

Ukrepi za doseganje kazalnikov: Za doseganje zastavljenih kazalnikov na področju strokovne produkcije in sekundarnih avtorstev bo Pedagoški inštitut izvajal več ključnih ukrepov, usmerjenih v krepitev raziskovalne dejavnosti v okviru širše strokovne skupnosti ter občanske znanosti. Poseben poudarek bo namenjen krepitevi strokovne produkcije manj izkušenih raziskovalk_cev, pri čemer bo ključno vlogo imelo medsebojno povezovanje z bolj izkušenimi raziskovalc_kami. To bo omogočalo tekoč prenos znanja, mentorstvo, s tem pa večjo kakovost znanstvenih del, kar bo prispevalo k dvigu raziskovalne usposobljenosti mlajših članic_ov akademske skupnosti.

Poleg tega bo Pedagoški inštitut še naprej sistematično krepil interdisciplinarnost, multidisciplinarnost ter transdisciplinarnost raziskovanja in diseminacije rezultatov. Spodbujanje sodelovanja med različnimi znanstvenimi področji bo omogočalo razvoj kompleksnejših in bolj celovitih raziskovalnih pristopov, kar bo povečalo znanstveno relevantnost raziskovanje edukacijskih ved ter iz te podlage izhajajočih objav.

Pomemben strateški ukrep bo tudi preoblikovanje digitalne platforme Založbe Pedagoškega inštituta (ki v Digitalni knjižnici PI do danes šteje 71 monografij) ter zasnova nove spletne znanstvene revije za področje edukacijskih ved. Digitalna platforma bo omogočila kar najširši dostop do raziskovalnih ugotovitev ter večjo vidnost znanstvenega dela raziskovalk_icev Pedagoškega inštituta.

Poleg digitalne platforme Založbe PI bo inštitut okrepil tudi uporabo drugih inovativnih digitalnih oblik diseminacije (ki že zdaj predstavljajo osnovni diseminacijski kanal PI), kar bo omogočilo lažji dostop do znanstvenih vsebin in povečalo doseg raziskovalnih rezultatov vsem zainteresiranim. Uporaba digitalnih komunikacijskih kanalov bo omogočila širši doseg raziskovalnih rezultatov, tako v strokovni javnosti kot med širšim občinstvom, kar postavlja temelje tudi za razvoj občanske znanosti. Ti ukrepi bodo skupaj prispevali k večji raziskovalni produktivnosti, večjemu številu strokovnih objav ter splošni krepitevi raziskovalne odličnosti Pedagoškega inštituta.

Razvoj pedagoške dejavnosti in usposabljanja MR

Kazalniki: Pedagoški inštitut spremlja svojo vključenost v visokošolski in raziskovalni prostor s kazalnikom, ki meri obseg sodelovanja s samostojnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni ter vključevanje mladih raziskovalk_cev (MR) v raziskovalne dejavnosti. Ta kazalnik odraža stopnjo povezovanja inštituta z akademsko skupnostjo ter njegovo vlogo pri spodbujanju raziskovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja.

V letu 2022 je Pedagoški inštitut sodeloval s 14 nacionalnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni, prav tako so bili v raziskovalne dejavnosti inštituta vključene tri mlade raziskovalke. Raziskovalke_ci Pedagoškega inštituta so predavali tudi na 3 tujih univerzah. Do leta 2027 inštitut načrtuje nadaljnjo krepitev teh sodelovanj, pri čemer bo nadaljeval z vzdrževanjem stabilnih partnerstev z visokošolskimi zavodi ter povečeval vključenost mladih raziskovalk_cev v raziskovalne projekte. Ti trendi kažejo na zavezanost inštituta k dolgoročnemu razvoju raziskovalne skupnosti, podporo mladim raziskovalkam_cem pri oblikovanju akademskih karier, s tem pa na ustvarjanje varnega in spodbudnega delovnega okolja.

Ukrepi za doseganje kazalnikov: Za doseganje zastavljenih kazalnikov bo Pedagoški inštitut izvajal ciljno usmerjene ukrepe, ki bodo prispevali k večjemu sodelovanju z visokošolskimi zavodi ter večji vključenosti mladih raziskovalk_icev v raziskovalno in akademsko delo. Eden ključnih ukrepov je vključevanje mladih raziskovalk_icev v organe in delovne skupine Pedagoškega inštituta, kar jim bo omogočilo podrobnejšo seznanjenost s politiko delovanja Pedagoškega inštituta, siceršnjimi izzivi delovanja JRZ-jev v Sloveniji, pa tudi aktivno sodelovanje pri načrtovanju in izvajanju raziskovalnih projektov ter prispevalo k razvoju njihovih strokovnih kompetenc. S tem inštitut spodbuja večjo odgovornost mladih raziskovalk_cev pri oblikovanju raziskovalnih usmeritev ter jim zagotavlja boljše pogoje za strokovno rast.

Poleg tega bo inštitut izvajal sistematično skrb za karierni in strokovni razvoj raziskovalk_cev, kar bo vključevalo mentorstvo, izobraževalne programe, usposabljanja in druge podpirne mehanizme za razvoj raziskovalnih veščin. S tem bo zagotovljena dolgoročna podpora raziskovalcem pri pridobivanju novih znanj, raziskovalnih izkušenj ter njihovo uspešno vključevanje v akademsko in znanstveno skupnost. Ti ukrepi bodo pripomogli tudi k stabilnemu sodelovanju Pedagoškega inštituta s samostojnimi visokošolskimi zavodi in nadaljnjemu razvoju raziskovalnega potenciala raziskovalk_cev.

Skrb za vključujoče in spodbudno delovno okolje

Kazalniki: Pedagoški inštitut spremlja enakost spolov in medcentersko sodelovanje s kazalnikoma, ki merita napredek pri zagotavljanju vključujočega delovnega okolja in izboljšanju sodelovanja med raziskovalnimi centri znotraj inštituta. Prvi kazalnik se nanaša na izvedbo ankete NES (Načrt enakosti spolov). Ta anketa zagotavlja podatke o stanju enakosti spolov znotraj inštituta ter služi kot osnova za prihodnje ukrepe za izboljšanje enakopravnosti in delovnih pogojev zaposlenih. Anketa NES v l. 2024 ni bila izvedena zaradi kadrovskih specifik PI: 80% zaposlenih je namreč žensk, kar je predstavljalo nekatere metodološke probleme. Le-ti so zdaj rešeni, anketa bo izvedena v l. 2025. V obdobju 2024 do 2027 je načrtovana izvedba ankete, kar bo omogočilo spremljanje trendov in prilagajanje strategij za izboljšanje delovnega okolja.

Drugi kazalnik se osredotoča na medcentersko sodelovanje znotraj Pedagoškega inštituta. V letu 2022 je bil en raziskovalni center delovno povezan z najmanj tremi drugimi centri, kar predstavlja osnovno raven sodelovanja. Do leta 2027 je cilj vsaj podvojiti sodelovanje med centri, kar pomeni okrepljeno interdisciplinarno raziskovalno povezovanje ter izboljšano sodelovanje med raziskovalnimi področji. To bo omogočilo boljše izkoriščanje raziskovalnih virov, razvoj kompleksnejših raziskovalnih projektov, produkcijo novih znanj in krepitev znanstvene odličnosti znotraj in zunaj inštituta (občanska znanost).

Ukrepi za doseganje kazalnikov: Za doseganje zastavljenih kazalnikov na področju enakosti spolov in medcenterskega sodelovanja bo Pedagoški inštitut izvajal več ključnih ukrepov, ki bodo prispevali k izboljšanju delovnega okolja in povečanju sodelovanja med raziskovalnimi centri. Eden izmed ključnih ukrepov bo redno spremljanje stališč in mnenj zaposlenih prek analiz anket zadovoljstva, kar bo omogočilo vpogled v zadovoljstvo zaposlenih, zaznane izzive ter potrebo po prilagoditvi ukrepov za izboljšanje delovnih pogojev. V okviru tega bo Pedagoški inštitut na letni ravni zbiral predloge zaposlenih za izboljšanje delovne klime, pri čemer bodo ti predlogi obravnavani v okviru letnih kadrovskih razgovorov ter vključeni v dolgoročne strategije razvoja delovnega okolja.

Poleg tega bo Pedagoški inštitut posebno pozornost namenil implementaciji nacionalnih in mednarodnih dokumentov, ki urejajo področje enakosti spolov, zelenega prehoda in digitalizacije v polju akademskega sodelovanja. Skrb za njihovo dosledno izvajanje bo prispevala k vzpostavitvi bolj vključujočega in varnega raziskovalnega okolja, kjer bodo imeli vse_i raziskovalke_ci enake možnosti za razvoj in strokovno napredovanje.

V okviru krepitev medcenterskega sodelovanja bo Pedagoški inštitut spodbujal produkcijo večavtorskih in interdisciplinarnih znanstvenih prispevkov, kar bo omogočilo ne le večje povezovanje raziskovalk_cev iz različnih področij, temveč tudi bogatejšo, bolj celovito in na nova področja znanja

usmerjeno raziskovalno dejavnost. Posebna pozornost bo namenjena tudi skupnim prijavam projektov, kjer bodo člani_ce različnih centrov sodelovali pri pripravi in izvajanju raziskovalnih projektov, kar utegne prispevati k večji uspešnosti prijav in pridobivanju projektnih sredstev.

Ti ukrepi bodo skupaj prispevali k izboljšanju delovne klime, povečanju sodelovanja med raziskovalnimi centri in zagotavljanju dolgoročne vključenosti Pedagoškega inštituta v nacionalne in mednarodne raziskovalne iniciative.

Preglednica 1

Zap. št. cilja	Naziv strateškega in dolgoročnega cilja	Uvrstitev cilja uvrstitev cilja v kategorijo/e: (1) znanstvena odličnost, (2) družbeni in gospodarski vpliv, (3) mednarodna vpetost	Ukrep za dosego cilja	Kazalnik za spremljanje doseganja ciljne vrednosti	Izhodiščna vrednost (2022)	Ciljna vrednost (2027)	Komentar
1	Okrepitev PI kot vodilne nacionalne raziskovalne institucije na področju vzgoje in izobraževanja	1, 2, 3	povečevanje mednarodne in nacionalne odmevnosti; povečevanje števila objav v odprtem dostopu; za krepitev raziskovalnega potenciala bo Pedagoški inštitut izvajal ukrepe za povečanje števila raziskovalcev in raziskovalk, ki aktivno prijavljajo raziskovalne in razvojne projekte v okviru nacionalnih in mednarodnih kompetitivnih razpisov; iskanje strateških partnerjev za skupne prijave EU projektov svet Pedagoškega inštituta; izboljševanje znanstvenoraziskovalnih in strokovnih rezultatov z namenom večjih možnosti pri pridobivanju projektov EU; kontinuirana skrb za karierni in strokovni razvoj - sodelovanje v telesih ARIS, ki urejajo nacionalno znanstveno politiko	št. raziskovalnih projektov; št. znanstvenih del; št. nagrad oz. priznanj	št. raziskovalnih projektov: 41; št. znanstvenih del: 84; št. nagrad oz. priznanj: 1	št. raziskovalnih projektov: najmanj 34; št. znanstvenih del: najmanj 53; št. nagrad oz. priznanj: 3	Nižja ciljna vrednost kazalnika se morda zdi nenavadna, vendar je premišljena: Pedagoški inštitut se namreč usmerja, na večje in "dražje" projekte, ki omogočajo manj razdrobljeno in bolj usmerjeno raziskovalno delo, s tem pa več časa za kvalitetno znanstveno produkcijo.
2	JRZ je nacionalni koordinator v mednarodnih raziskavah (OECD, IEA)	2, 3	ustrezno sporočanje rezultatov (različnim javnostim); izvajanje sekundarnih analiz podatkovnih baz; ohranjanje dobrega odnosa z MVI in šolami; upoštevanje visokih standardov pri izvajanju raziskovalnega dela; krepitev nacionalnih centrov raziskav	št. nacionalnih koordinacij mednarodnih raziskav znanja	št. nacionalnih koordinacij mednarodnih raziskav znanja: 6	št. nacionalnih koordinacij mednarodnih raziskav znanja: 6	
3	Mednarodno sodelovanje	1,2,3	Iskanje strateških, tudi nacionalnih, partnerjev za skupne prijave EU projektov (za razpise, ki bodo vključeni na seznam MIVZ); krepitev interdisciplinarnosti (raziskovanja in diseminacije)	št. mednarodnih projektov; št. drugih mednarodnih povezav; št. gostovanj uveljavljenih raziskovalcev iz tujine	št. mednarodnih projektov: 20; št. drugih mednarodnih povezav: 28; št. gostovanj uveljavljenih raziskovalcev iz tujine: 2	št. mednarodnih projektov: vsaj 2 iz seznama MIVZ; št. drugih mednarodnih povezav: 28; št. gostovanj uveljavljenih raziskovalcev iz tujine: najmanj 2	
4	Razvoj drugih raziskovalno-razvojnih dejavnosti PI	1, 2	krepitev strokovne produkcije manj izkušenih raziskovalcev oz. raziskovalk, pri čemer je nujno medsebojno raziskovanje z bolj izkušenimi raziskovalci oz. raziskovalkami; krepitev interdisciplinarnosti (raziskovanja in diseminacije); krepitev uporabe inovativnih oblik diseminacije (z namenom dosegom večjega števila ljudi, lažjega dostopa); oblikovanje nove spletne znanstvene revije za področje edukacijskih ved	št. strokovnih del; št. sekundarnih avtorstev	Strokovna dela: 172; sekundarno avtorstvo: 102;	št. strokovnih del: najmanj 180; št. sekundarnih avtorstev: najmanj 64;	Kakor je pokazala sprotna produkcija zadnjih treh let je bila prognoza 288 strokovnih del v l. 2027 preoptimistična in jo zmanjšujemo na 180. Razlog je predvsem v preusmerjanje na večje mednarodne projekte Okvirnega programa (glej komentar pri zap. št. cilja 1)
5	Razvoj pedagoške dejavnosti in usposabljanja MR	1; 2	vključevanje MR v organe in delo PI; skrb za karierni in strokovni razvoj	PI sodeluje s samostojnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni; št. MR	PI sodeluje s samostojnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni: 14; št. MR : 3	PI sodeluje s samostojnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni: najmanj 14; št. MR: 6	
6	Skrb za vključujoče in spodbudno delovno okolje	1; 2; 3	spremljanje stališč in mnenj vseh zaposlenih in analiza ankete; zbiranje predlogov za izboljšanje delovne klime (na letni ravni - ob kadrovskih razgovorih); poudarek na sprejetih nacionalnih in mednarodnih dokumentih in skrb za njihovo implementacijo; produkcija večavtorskih in interdisciplinarnih (tudi medcenterskih) prispevkov; skupne prijave projektov članov različnih centrov	anketa NES; medcentersko sodelovanje;	število medcenterskih sodelovanj: 3;	št. medcenterskih sodelovanj: podvojitev izhodiščne vrednosti; izvedba ankete NES	Anketa NES v l. 2024 ni bila izvedena zaradi kadrovskih specifik PI: 80% zaposlenih je namreč žensk, kar je predstavlja nekatere metodološke probleme. Le-ti so zdaj rešeni, anketa bo izvedena v l. 2025.

B. Razvojni cilji prejemnika, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti ter kazalniki, s katerimi spremlja doseganje ciljnih vrednosti

Opis

Pedagoški inštitut si prizadeva za krepitev svoje uveljavljenosti v mednarodnem in nacionalnem prostoru, pri čemer razvija vrhunske raziskave in naslavlja ključne družbene izzive. S komuniciranjem znanstvenih rezultatov zagotavlja širšo dostopnost raziskovalnih spoznanj ter spodbuja njihovo praktično uporabo. Hkrati oblikuje vključujoče in ustvarjalno pedagoško-raziskovalno okolje, ki temelji na interdisciplinarnosti in podpori strokovnemu razvoju raziskovalcev.

Uveljavljenost v mednarodnem in nacionalnem prostoru

Pedagoški inštitut postaja vse bolj priznana raziskovalna institucija na nacionalni in mednarodni ravni na področju vzgoje in izobraževanja oz. na področju edukacijskih raziskav. Njegova prizadevanja so usmerjena v odličnost raziskovanja, pri čemer se osredotoča na reševanje konkretnih in aktualnih družbenih izzivov. Razvija temeljna disciplinarna področja ter krepi multidisciplinarno, transdisciplinarno in interdisciplinarno raziskovanje.

Komuniciranje znanstvenih rezultatov

Pedagoški inštitut aktivno širi raziskovalne ugotovitve med širšo javnost, pri čemer vključuje različne družbene skupine. Pri tem uporablja sodobne pristope, ki poleg standardnih oblik znanstvene diseminacije vključujejo vedno bolj digitalizirane načine publiciranja ter predstavitve znanstvenih in strokovnih rezultatov. Posebna pozornost je namenjena sodelovanju z mednarodnimi znanstvenimi založbami (npr. Sage, Springer, Taylor & Francis, Palgrave), kar zagotavlja široko diseminacijo rezultatov raziskovalnega dela.

Vključujoče in ustvarjalno pedagoško-raziskovalno okolje

Pedagoški inštitut spodbuja varno, vključujoče, demokratično in ustvarjalno okolje za prenos znanja in raziskovanje. Posebno pozornost namenja enakosti spolov ter etiki v raziskovanju. Zavzema se za stalni karierni oz. strokovni razvoj vseh zaposlenih ter medgeneracijsko sodelovanje. Pomemben del tega okvirja predstavlja tudi doktorsko usposabljanje mladih raziskovalk_cev ter pedagoško sodelovanje z domačimi in tujimi visokošolskimi institucijami.

UVELJAVLJENOST V MEDNARODNEM IN NACIONALNEM PROSTORU

Pedagoški inštitut krepi svojo uveljavljenost v nacionalnem in mednarodnem prostoru z usmerjanjem v kakovostno in interdisciplinarno raziskovalno delo ter aktivnim vključevanjem v znanstvene in mednarodne mreže. Napredek na tem področju spremlja z več ključnimi kazalniki, ki zajemajo število raziskovalnih projektov, znanstvenih objav, prejetih nagrad, mednarodnih raziskav, gostovanj tujih raziskovalcev ter vključenost v oblikovanje znanstvenih politik.

Leta 2022 je inštitut sodeloval v 41 raziskovalnih projektih, ciljna vrednost za leto 2027 pa znaša najmanj 34 projektov, s poudarkom na večji kompleksnosti in kakovosti raziskav. Znanstvena produkcija ostaja prednostna naloga, saj je leta 2022 inštitut dosegel 84 znanstvenih objav, do leta 2027 pa načrtuje ohraniti visoko raven z najmanj 53 objavami (vrednosti kazalnika je pojasnjena in utemeljena v obrazcu A). Prepoznavnost in vpliv v znanstveni skupnosti se odražata tudi v številu prejetih nagrad in priznanj: do leta 2022 je inštitut prejel tri priznanja ARIS Odlični v znanosti (dve za izvirna znanstvena prispevka na področju filozofije vzgoje in eno za znanstveno monografijo na področju kulturologije), nato v letu 2022 priznanje za izvirni znanstveni prispevek na temo psihosocialnih intervencij ter v letu 2024 priznanje za izvirni znanstveni prispevek na temo o »učinkih« pandemije covid-19 na šolanje, učitelje in učence. Do l. 2022 je PI prejel tudi dve najvišji nacionalni nagradi za življenjske dosežke na področju izobraževanja. Do leta 2027 je cilj prejeti vsaj tri nacionalna priznanja Odlični v znanosti in vsaj eno najvišjo nagrado na področju šolstva

Uspešnost pri pridobivanju mednarodnih projektov in gostovanju tujih raziskovalcev se meri z dvema dodatnima kazalnikoma. Prvi kazalnik spremlja število mednarodnih projektov in drugih oblik sodelovanja, vključno s sodelovanjem v raziskovalnih konzorcijih ter prijavi na evropske in druge mednarodne projekte. V ta sklop se umešča vodenje velikih mednarodnih konzorcijev z 11 partnerji iz sedmih (Erasmus HAND: ET) in desetih (Erasmus+ Greelco) držav ter vodenje konzorcija s 6 partnerji iz šestih držav (CERV CHAVORE), ter sodelovanje v mednarodnih konzorcijih (NOR EGP, ERASMUS+ me-HeLi-D, ERASMUS NEMO, ERASMUS+ HEAD, Erasmus+ Soft Skills, Erasmus+ InTrans, Erasmus+ REC, Erasmus+ PIQET, Erasmus+ TIM, Erasmus+ EcoJustice, CERV TOY4Participation). Cilj za leto 2027 je pridobiti vsaj dva okvirna EU projekta (ERC oz. Hizon Europe), ki bosta vključena na seznam MIVZ za zadovoljevanje kriterije v skladu z 80. členom Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZriD), pri čemer bo inštitut oddal vsaj eno prijavo letno. Pedagoški inštitut trenutno sodeluje pri štirih projektih COST Action (COST CLILNetLE, COST DepolarisingEU, COST ORBIT, COST TRIBES), in pripravlja dve prijavi Horizon Europe. Drugi kazalnik spremlja krajša gostovanja uveljavljenih tujih raziskovalcev na Pedagoškem inštitutu, kar prispeva k izmenjavi znanj, mednarodni prepoznavnosti in širjenju raziskovalnih mrež. Izhodiščna vrednost v letu 2022 je bila 2 gostujoča raziskovalca, ciljna vrednost za leto 2027 pa je vsaj dva gostujoča raziskovalca, ki bosta s svojim znanjem in raziskovalnimi izkušnjami prispevala k razvoju inštituta ter izboljšanju njegove mednarodne raziskovalne odličnosti, obenem pa uspešno nagovorila širšo družbeno skupnost. Med leti 2022-2024 je bilo organiziranih več krajših raziskovalnih obiskov tujih raziskovalk_cev z vabljenimi predavanji (dr. Lisa Villadsen, Univerza v Kopenhagnu, Danska, dr. Arlene Holmes Henderson, Univerza v Durhamu, Velika Britanija, dr. Anne-Grete Kaldahl, Metropolitanska univerza v Oslu, Norveška, dr. Collin Bjork (Masseyeva univerza v North Palmerstonu, Nova Zelandija, dr. Nora Wiium, Univerza v Bergnu, Norveška, dr. Margarida Gaspar deMatos, Univerza v Lizboni, Portugalska, dr. Lisa E. Kim, Univerza v Yorku, Velika Britanija, dr. Michael Peters ter dr. Tina Besley, Beijing Normal University, Kitajska, dr. Jonna Kangas, Univerza v Helsinkih, Finska). Hkrati smo v tem obdobju k mednarodni uveljavljenosti prispevali z dejavnostmi, ki jih merijo kazalniki: raziskovalni obiski raziskovalk_cev Pedagoškega inštituta v tujini (Univerza v Bergnu, Norveška, Univerza v Lizboni, Portugalska, IEA), predstavljanje znanstvenih rezultatov na mednarodnih znanstvenih konferencah (115), plenarna predavanja na konferencah (4), članstva v programskih odborih mednarodnih znanstvenih konferenc (ECA 2023, 2025, RSE 2023, 2024, DIS 2023, ECER 2023, ECER 2025, InPact 2022, InPact 2023, ECP 2022, IPI 2024), članstva v uredniških odborih mednarodnih znanstvenih revij (Res Rhetorica, Research in Language, Retorika i komunikaciji, Journal of Youth and Adolescence, BMC Psychology, Theory and Research in Education, Frontiers in Education, Frontiers in Political Sciences, Sage Open, Human System Management, European Journal of Psychology Open) ter v mednarodnih znanstvenih združenjih (Rhetoric Society of Europe, European Conference on Argumentation, Ontario Society of Argumentation, Argumentation Network of Americas ...).

Za doseg teh ciljev inštitut izvaja več strateških ukrepov, s katerimi bo nadaljeval tudi v perspektivi do leta 2027. Med ključnimi ukrepi so povečanje mednarodne in nacionalne prepoznavnosti s sodelovanjem v raziskovalnih mrežah, organizacijo strokovnih dogodkov ter aktivnim vključevanjem v oblikovanje znanstvenih politik. Pedagoški inštitut že uspešno sodeluje v dveh raziskovalnih mrežah. Prvo predstavlja PYD in Cross-National Perspective, ki pod vodstvom Univerze v Bergnu združuje raziskovalke_ce iz več kot 40 držav v globalni perspektivi in v okviru katere Pedagoški inštitut vodi Intervention and Policy Committee. Druga takšna mreža je Durham Centre for Classics Education Research and EngagementS (CERES). Kot mednarodna interdisciplinarna raziskovalna skupina pod vodstvom Univerze v Durhamu spodbuja raziskave o učenju in poučevanju klasičnih

jezikov in antične civilizacije v osnovnošolskem, srednješolskem, višjem in visokošolskem izobraževanju ter izobraževanju odraslih/skupnosti. Pedagoški inštitut v skupini pokriva področje klasične retorike. Prav tako nacionalne raziskovalne koordinatorke OECD in IEA raziskav sodelujejo v zelo široki ekspertni mreži nacionalnih koordinatorjev omenjenih držav (za vsako od raziskav je v mreži več 10 držav).

Poseben poudarek bo namenjen odprtemu dostopu do znanstvenih objav, kar bomo dosegli s spodbujanjem raziskovalcev k objavljanju v odprto dostopnih revijah ter zagotavljanjem sredstev za kritje stroškov objav. Na Pedagoškem inštitutu smo si že pred začetkom veljavnosti Uredbe o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti prizadevali objavljati v odprtem dostopu. Le to je bilo pogosto izvedeno v okviru plačevanja APC-jev za stroške objav in kandidiranja na ARIS razpisih za povrnitev stroškov le-teh. Obenem smo tudi že začeli z odpiranjem in deljenjem podatkov (npr. ERASMUS+ HAND ET in ERASMUS+ me_HeLi-D, pred-prijava na Open Science Framework OSF). Po uveljavitvi Uredbe smo svoje delovanje v skladu z načeli odprte znanosti pričeli uveljavljati z objavljanjem v odprtem dostopu in sooporabo repozitorijev z ustreznim licenciranjem znanstvenih del (npr. CC-BY, CC-BY-SA). Obenem stremimo tudi k povečanemu udeležanju občanske znanosti, saj v znanstveno-raziskovalno delo na projektih vključujemo tudi študente družboslovnih in humanističnih smeri ter predstavnike lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij, učitelje_ice in druge strokovne delavce_ke v VIZ, vključno z vodstvi, včasih tudi učence_ke. (npr. v okviru projektov HAND ET, me_HeLi-D, ARIS N5-0272, Sirius, PIRLS, ICCS, ICILS, Soft Skills, InTrans, REC, PIQET, TIM, EcoJustice, TOY4Participation, CHAVORE). V te projekte (zlasti IEA in OECD) je letno vključenih od 7.000 do 14.000 učencev in dijakov in več 100 učiteljev in učiteljic.

Za krepitev raziskovalnega potenciala bo Pedagoški inštitut izvajal ukrepe za povečanje števila raziskovalcev in raziskovalk, ki aktivno prijavljajo raziskovalne in razvojne projekte v okviru nacionalnih in mednarodnih kompetitivnih razpisov. V ta namen bo spodbujal razvoj raziskovalnih kompetenc, omogočal dodatna izobraževanja ter podprl mlade raziskovalce pri pridobivanju izkušenj in vključevanju v projekte. Prav tako bo inštitut iskal strateške partnerje za skupne prijave evropskih projektov, pri čemer bo poseben poudarek na tistih razpisih, ki bodo vključeni na seznam MIVZ. Vzpostavitev, krepitev in širjenje sodelovanj s priznanimi raziskovalnimi institucijami bo povečala možnosti za pridobitev financiranja in omogočila razvoj večjih, vsebinsko bogatih in vedno bolj interdisciplinarnih projektov projektov. Pedagoški inštitut sodeluje tudi z ENESET, posvetovalnim telesom Evropske komisije, pri pripravi znanstveno informiranih podlag za razvoj politik na področju vzgoje in izobraževanja.

KOMUNICIRANJE ZNANSTVENIH REZULTATOV

Pedagoški inštitut si prizadeva za učinkovito komuniciranje znanstvenih rezultatov, s čimer omogoča širši dostop do raziskovalnih spoznanj in njihovo praktično uporabo. Razvojni cilj na tem področju je povečati znanstveno in strokovno produkcijo ter izboljšati diseminacijo raziskovalnih ugotovitev skozi različne oblike znanstvenega komuniciranja. Napredek na tem področju spremlja z dvema ključnima kazalnikoma: številom objavljenih strokovnih del in številom sekundarnih avtorstev. V prihodnosti Pedagoški inštitut načrtuje spremljanje novega kazalnika, tj. števila poljudnih objav. Odzivnost na aktualne družbene dogodke se namreč vedno bolj kaže tudi skozi pojavnost in prepoznavnost Pedagoškega inštituta v širšem javnem medijskem prostoru (raziskovalci in raziskovalke PI vedno pogosteje sodelujejo v obliki izjav za javnost (RTV SLO, zasebne komercialne televizije in radii, osrednji tiskani mediji ...) o aktualnih vprašanjih s področja raziskovalne politike oz. vzgoje in izobraževanja, daljših intervjujev, tematskih okroglih miz in drugih oblik javnega nastopanja). O rezultatih raziskovalne dejavnosti Pedagoški inštitut kontinuirano obvešča tudi različne deležnike, ki vključujejo strokovno javnost (Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, Slovensko društvo raziskovalcev edukacije), Društvo psihologov Slovenije, Nacionalna mreža za pismenost in bralno kulturo, različne ekspertne skupine na področju vzgoje in izobraževanja), ključne ugotovitve pa redno posreduje tudi praktikom, ki pomembno prispevajo k slovenskemu šolskemu sistemu (npr. vzgojiteljem_icam, učiteljem_icam, svetovalnim delavcem_kam; ravnateljcem_icam). Z vključitvijo v evropski projekt ***Evropska noč raziskovalcev (2022/23 in 2024/25) - Humanistika to si ti!*** je PI v sodelovanju z UL AGRFT pripravil javni umetniško-znanstveni eksperiment Žival-Človek-Stroj in tako uporabil res inovativen način diseminacije. Prav tako je PI soustanovitelj in aktivno sodeluje pri spletni reviji **Alternator - Misli ti znanost** (ISSN 2712-3510), ki je namenjena objavam znanstvenih izsledkov raziskovalcev in raziskovalk za strokovno in splošno javnost.

Prvi kazalnik meri število strokovnih del, ki vključujejo analize, poročila, študije ter druga znanstvenoraziskovalna besedila, ki prispevajo k razvoju izobraževalne znanosti in prenosu raziskovalnih dognanj v prakso. Izhodiščna vrednost v letu 2022 je bila 172 strokovnih del, ciljna vrednost za leto 2027 pa je najmanj 180 strokovnih del.

Drugi kazalnik spremlja število sekundarnih avtorstev, kamor sodijo uredništva, mentorstva, prevodi in intervjuji. Sekundarna avtorstva omogočajo povezovanje raziskovalnega in univerzitetnega dela ter različnih raziskovalnih virov, kar izboljšuje diseminacijo znanstvenih spoznanj in povečuje njihovo dostopnost ter uporabnost. Leta 2022 je bilo evidentiranih 102 sekundarnih avtorstev, ciljna vrednost za leto 2027 pa je ohranitev visoke ravni dejavnosti z najmanj 64 sekundarnimi avtorstvi (vrednost kazalnika je pojasnjena in utemeljena v poglavju A). Raziskovalke_ci sodelujejo v pedagoških procesih različnih visokošolskih univerzitetnih programov (npr. študijski programi psihologije, pedagogike, socialne pedagogike, jezikoslovja, logopedije in surdopedagogike, politologije, vodenja in kakovosti v izobraževanju, metodologije, managementa znanja, epistemologije, filozofije, oblik govora, inkluzije na 1.,2. in 3. bolonjski stopnji), kjer v študijske predmete vnašajo vsebine svojega znanstvenoraziskovalnega dela.

Za uresničitev razvojnega cilja na področju komuniciranja znanstvenih rezultatov bo Pedagoški inštitut izvajal več ključnih ukrepov. Eden izmed osrednjih ukrepov bo ohranjanje in spodbujanje strokovne produkcije in sekundarnih avtorstev, pri čemer bo poseben poudarek na vključevanju mlajših raziskovalk_cev. Ključno bo medsebojno povezovanje mlajših raziskovalk_cev z uveljavljenimi strokovnjaki_njami, kar bo omogočilo učinkovito mentorstvo, prenos znanja in krepitev raziskovalne usposobljenosti akademske skupnosti.

Poleg tega bo Pedagoški inštitut sistematično krepil interdisciplinarnost raziskovanja in diseminacije rezultatov. Spodbujanje sodelovanja med različnimi znanstvenimi področji bo prispevalo k oblikovanju celostnih in kompleksnih raziskovalnih pristopov ter večji relevantnosti objavljenih znanstvenih in strokovnih prispevkov.

VKLJUČUJOČE IN USTVARJALNO PEDAGOŠKO-RAZISKOVALNO OKOLJE

Pedagoški inštitut si prizadeva za vzpostavitev vključujočega, ustvarjalnega in spodbudnega raziskovalnega eko-sistema, ki zagotavlja enakopravnost, interdisciplinarno povezovanje ter dolgoročni razvoj raziskovalne skupnosti. Razvojni cilj na tem področju je okrepiti sodelovanje z visokošolskimi zavodi, povečati vključenost mladih raziskovalk_cev, zagotoviti enakost spolov ter izboljšati povezovanje raziskovalnih centrov znotraj inštituta.

Napredek na tem področju spremlja z dvema ključnima kazalnikoma: sodelovanjem z visokošolskimi zavodi in vključenostjo mladih raziskovalk_cev v raziskovalno delo ter izboljšanjem enakosti spolov in interdisciplinarnega sodelovanja.

Prvi kazalnik meri obseg sodelovanja s samostojnimi visokošolskimi zavodi in vključevanje mladih raziskovalk_cev v raziskovalne dejavnosti. Leta 2022 je Pedagoški inštitut na individualni ravni sodeloval s 14 visokošolskimi zavodi, pri raziskovalnem delu pa so sodelovali 3 mlade raziskovalke. Ciljna vrednost za leto 2027 je vzdrževanje stabilnih akademskih partnerstev, povečanje števila mladih raziskovalk oz. raziskovalcev za 3 ter povečevanje vključenosti mladih raziskovalk oz. raziskovalcev v raziskovalne projekte, s čimer želi inštitut prispevati k razvoju raziskovalne skupnosti ter podpora mladim raziskovalkam_cem pri oblikovanju akademskih karier.

Drugi kazalnik meri stopnjo enakosti spolov in interdisciplinarnega sodelovanja. V letu 2025 bomo izvedli anketo NES (Načrt enakosti spolov), ki bi morala biti prvič izvedena že v obdobju 2022 - 2024, pa jo je bilo zaradi specifik PI (80% zaposlenih je žensk) potrebno metodološko prirediti in utežiti. Pedagoški inštitut tudi pozorno spremlja medcentersko sodelovanje, ki je leta 2022 vključevalo povezovanje enega raziskovalnega centra z najmanj tremi drugimi. Cilj za leto 2027 je podvojitev sodelovanja, kar bo okrepilo interdisciplinarne raziskave ter povezovanje znanja in virov med raziskovalnimi centri.

Preglednica 2

Zap. št. cilja	Naziv razvojnega cilja	Uvrstitev cilja uvrstitev cilja v kategorijo/e: (1) znanstvena odličnost, (2) družbeni in gospodarski vpliv, (3) mednarodna vpetost	Ukrepi za doseg cilja	Kazalnik za spremljanje doseganja ciljne vrednosti	Izhodiščna vrednost (2022)	Ciljna vrednost (2027)	Komentar
1	UVELJAVLJENOST V MEDNARODNEM IN NACIONALNEM PROSTORU	1,2,3	povečevanje mednarodne in nacionalne odmevnosti; povečevanje števila objav v odprtem dostopu; za krepitev raziskovalnega potenciala bo Pedagoški inštitut izvajal ukrepe za povečanje števila raziskovalcev in raziskovalk, ki aktivno prijavljajo raziskovalne in razvojne projekte v okviru nacionalnih in mednarodnih kompetitivnih razpisov; iskanje strateških partnerjev za skupne prijave EU projektov; izboljševanje znanstvenoraziskovalnih in strokovnih rezultatov z namenom večjih možnosti pri pridobivanju projektov EU; kontinuirana skrb za karierni in strokovni razvoj - sodelovanje v telesih ARIS, ki urejajo nacionalno znanstveno politiko; 'ustrezno sporočanje rezultatov (različnim javnostim); izvajanje sekundarnih analiz podatkovnih baz; ohranjanje dobrega odnosa z MVI in šolami; upoštevanje visokih standardov pri izvajanju raziskovalnega dela; krepitev nacionalnih centrov raziskav; 'Iskanje strateških, tudi nacionalnih, partnerjev za skupne prijave EU projektov (za razpise, ki bodo vključeni na seznam MIVZ); krepitev interdisciplinarnosti (raziskovanja in diseminacije)	št. raziskovalnih projektov; št. znanstvenih del; št. nagrad oz. priznanj; 'št. nacionalnih koordinacij mednarodnih raziskav znanja; št. mednarodnih projektov; št. drugih mednarodnih povezav; št. gostovanj uveljavljenih raziskovalcev iz tujine	št. raziskovalnih projektov: 41; št. znanstvenih del: 84; št. nagrad oz. priznanj: 1; 'št. nacionalnih koordinacij mednarodnih raziskav znanja: 6; št. mednarodnih projektov: 20; št. drugih mednarodnih povezav: 28; št. gostovanj uveljavljenih raziskovalcev iz tujine: 2	št. raziskovalnih projektov: najmanj 34; št. znanstvenih del: najmanj 53; št. nagrad oz. priznanj:3; 'št. nacionalnih koordinacij mednarodnih raziskav znanja: 6; št. mednarodnih projektov: vsaj 2 iz seznama MIVZ; št. drugih mednarodnih povezav: 28; št. gostovanj uveljavljenih raziskovalcev iz tujine: najmanj 2	Nižja ciljna vrednost kazalnika se morda zdi nenavadna, vendar je premišljena: Pedagoški inštitut se namreč usmerja, na večje in "dražje" projekte, ki omogočajo manj razdrobljeno in bolj usmerjeno raziskovalno delo, s tem pa več časa za kvalitetno znanstveno produkcijo.
2	KOMUNICIRANJE ZNANSTVENIH REZULTATOV	1,2,3	krepitev strokovne produkcije manj izkušenih raziskovalcev oz. raziskovalk, pri čemer je nujno medsebojno raziskovanje z bolj izkušenimi raziskovalci oz. raziskovalkami; krepitev interdisciplinarnosti (raziskovanja in diseminacije); krepitev uporabe inovativnih oblik diseminacije (z namenom dosegom večjega števila ljudi, lažjega dostopa); oblikovanje nove spletne znanstvene revije za področje edukacijskih ved	št. strokovnih del; št. sekundarnih avtorstev	št. strokovnih del: 172; št. sekundarnih avtorstev: 102;	š. strokovnih del: najmanj 180; št. sekundarnih avtorstev: najmanj 64;	Kakor je pokazala sprotna produkcija zadnjih treh let je bila prognoza 288 strokovnih del v l. 2027 preoptimistična in jo zmanjšujemo na 180. Razlog je predvsem v preusmerjanje na večje mednarodne projekte Okvirnega programa (glej komentar pri zap. št. cilja 1)
3	VKLJUČUJOČE IN USTVARJALNO PEDAGOŠKO-RAZISKOVALNO OKOLJE	1, 2, 3	vključevanje MR v organe in delo PI; skrb za karierni in strokovni razvoj; 'spremljanje stališč in mnenj vseh zaposlenih in analiza ankete; zbiranje predlogov za izboljšanje delovne klime (na letni ravni - ob kadrovskih razgovorih); poudarek na sprejetih nacionalnih in mednarodnih dokumentih in skrb za njihovo implementacijo; produkcija večavtorskih in interdisciplinarnih (tudi medcenterskih) prispevkov; kupne prijave projektov članov različnih centrov	PI sodeluje s samostojnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni; št. MR; anketa NES; medcentersko sodelovanje;	PI sodeluje s samostojnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni: 14; št. MR : 3; medcentersko sodelovanje: 3;	PI sodeluje s samostojnimi visokošolskimi zavodi na individualni ravni: najmanj 14; št. MR: 6 ; medcentersko sodelovanje: podvojitve izhodiščne vrednosti; izvedba ankete NES;	Anketa NES v l. 2024 ni bila izvedena zaradi kadrovskih specifik PI: 80% zaposlenih je namreč žensk, kar je predstavljajo nekatere metodološke probleme. Le-ti so zdaj rešeni, anketa bo izvedena v l. 2025.
4							
5							

C. Načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Načrt

Posamezne aktivnosti načrta izvajanja stabilnega financiranja so podrobneje počasneje v obrazcu A (navedba projektov, konferenc, usposabljanj itd.).

Lastnosti strategije raziskovalnega programa Edukacijske raziskave

Raziskovalni program Edukacijske raziskave je raziskovalni program Pedagoškega inštituta, financiran s strani ARIS (P5-0106), ki se osredotoča na interdisciplinarno povezovanje teoretičnih, empiričnih in aplikativnih raziskav ter evalvacij na področju vzgoje in izobraževanja. Program vključuje

pedagogiko, filozofijo vzgoje, sociologijo edukacije, epistemologijo, psihologijo, jezikoslovje, retoriko in argumentacijo, nevro-kognitivne vede in druge sorodne discipline.

Cilj programa je avtonomno raziskovanje s ciljem razvijanja ved, kot so pedagogika, filozofija vzgoje, sociologija edukacije, psihologija, lingvistika, retorika in argumentacija, nevro-kognitivne vede ter kontinuirana nadgradnja raziskovalnih metod in epistemoloških modelov v odziv na spremembe v družbi in izobraževanju.

1. Ključne lastnosti programa (cilji programa):

- Interdisciplinarnost: povezovanje družboslovnih in humanističnih ved v raziskavah vzgoje in izobraževanja;
- Raziskovalna avtonomija: osredotočanje na razvoj pedagogike, filozofije vzgoje, sociologije edukacije, epistemologije, psihologije, retorike in argumentacije, nevro-kognitivnih ved;
- Epistemološka prilagodljivost: razvoj novih raziskovalnih metod in teoretskih modelov v luči sprememb v družbi in izobraževanju;
- Mednarodna primerljivost: poudarek na spremljanju in evalvaciji slovenskega izobraževalnega sistema v mednarodnem kontekstu;
- Družbena relevantnost: usmerjenost v razvoj temeljnih znanosti, kritično preučevanje znanstveno raziskovalnih in izobraževalnih politik in praks, enakih možnosti, socialne vključenosti in evalvacije;
- Aplikativnost rezultatov: razvoj konceptualizacij za obravnavo različnih problemskih vprašanj v polju edukacije, razvoj strategij za izboljšanje vzgoje in izobraževanja, vključno z evalvacijami in metodološkimi inovacijami.

2. Koraki za uresničevanje programa:

- Opredelitev raziskovalnih prioritet, kot so vloga znanja in učnih dosežkov, kritična evalvacija digitalizacije izobraževanja, enakost spolov, metodologije evalvacije, razvoj nevro-kognitivnih metod evalvacije;
- Razvoj in uporaba raziskovalnih virov, vključno z metodološkimi orodji, sekundarnimi analizami podatkov in povezovanjem z mednarodnimi raziskavami znanja;
- Izvajanje interdisciplinarnih raziskav, ki združujejo teoretične in aplikativne pristope;
- Diseminacija rezultatov v obliki znanstvenih objav, konferenc, javnih dogodkov in sodelovanja s strokovnimi telesi;
- Nenehno posodabljanje metodoloških pristopov in prilagajanje raziskovalnih usmeritev na podlagi evalvacij;
- Usposabljanje mladih raziskovalcev ter njihova vključenost v mednarodno znanstveno skupnost.

3. Celovitost in prioritetne usmeritve:

- Filozofija vzgoje: nadaljevanje raziskovanja tranzicije pred tranzicijo, ki se je zgodila na šolskem področju v zadnjih letih nekdanje SR Slovenije, ideologije evalvacije, nehotene poti v razšoljanje družbe in protislovnih vsebin v vzgoji in izobraževanju;
- Sociologija edukacije: kritično preučevanje mednarodnih raziskav znanja, teorij učinkovitosti šol (SER) in omejitev teh teorij pri identifikaciji dejavnikov, povezanih z učnimi izidi;
- Epistemologija: analiza znanja in njegovih kontekstov ter konceptualnih okvirov vzgoje in izobraževanja;
- Izobraževalne politike: proučevanje na podatkih temelječega izobraževanja ter morebitnega učinka rezultatov raziskave PISA in drugih mednarodnih raziskav (IEA) na oblikovanje izobraževalnih politik;
- Digitalizacija v izobraževanju: konceptualne analize pojmovanja (digitalne) tehnologije in njene vloge v vzgoji in izobraževanju, analiza učinkov digitalnega izobraževanja, e-pismenosti in digitalnega državljanstva, razvoj nevro-kognitivnih metod za merjenje in analizo digitalizacije v izobraževanju;
- Spol in edukacija: raziskovanje feministične teorije, retradicionalizacije spolnih vlog in socialne pravičnosti v edukaciji;
- Psihologija: raziskovanje socialnih, čustvenih in motivacijskih dejavnikov učenja in poučevanja;
- Jezikoslovje, retorika in argumentacija: raziskovanje večjezičnosti, argumentacije in retorike; raziskovanje možnosti in potencialnih učinkov neverbalne argumentacije, kritična analiza pedagoškega diskurza.

4. Pristopi za uresničevanje ciljev:

- Metodološke inovacije: razvoj naprednih raziskovalnih metod, kot so SEM, MLM (analiza latentnih krivulj rasti, analiza panelnega navzkrižnega modela, analiza latentnih profilov, analize vzdolžnih socialnih mrež ter diadne analize odnosov), kvalitativne (historične, kritične, diskurzivne) analize in nevro-kognitivne metode, (uporaba sledilca pogleda, elektrodermalne aktivnosti, EEG, EKG, EMG, prepoznavanje čustvenih odzivov);
- Mednarodno sodelovanje: aktivna vpetost v raziskovalne mreže (COST, INASED, ENESET, UNESCO) ter sodelovanje pri mednarodnih znanstvenih objavah;
- Sekundarne analize podatkov: poglobljene analize TIMSS, PIRLS, ICCS, ICILS, PISA in TALIS ter drugih (mednarodnih) podatkovnih baz;

- Prilagajanje raziskovalnih metod novim družbenim izzivom, kot so posthumanizem, digitalno državljanstvo in trajnostni razvoj;
- Vključevanje različnih deležnikov: sodelovanje z odločevalci_kami, učitelji_cami in izobraževalnimi ustanovami za aplikativne rešitve.

5. Specializiranost programa;

- Osredotočenost na edukacijske raziskave: program se ukvarja predvsem z raziskavami vzgoje in izobraževanja, a vključuje široko interdisciplinarno sodelovanje;
- Metodološka specializacija: močan poudarek na kvantitativnih in kvalitativnih analizah, vzdolžnih, eksperimentalnih in nevro-kognitivnih metodah;
- Nacionalna in mednarodna perspektiva: čeprav program vključuje mednarodne primerjave, je prilagojen specifičnim potrebam slovenskega izobraževalnega sistema;
- Razvoj novih pedagoških pristopov: sodelovanje pri oblikovanju učnih načrtov, evalvaciji šolskih reform ter izboljšanju poučevanja filozofije vzgoje, retorike in enakih možnosti v edukaciji.

Lastnosti strategije infrastrukturnega programa

Infrastrukturni program (IO-0030). Zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov v sistemu vzgoje in izobraževanja na Pedagoškem inštitutu predstavlja ključno podporo raziskovalni dejavnosti skozi oblikovanje pregleda trenutnega stanja posamezne vrste in stopnje vzgojno-izobraževalnega sistema ter spremljanje dejavnikov v daljšem obdobju (t. i. analize trendov). Program vključuje zbiranje podatkov o dosežkih in spremljajočih dejavnikih na področju vzgoje in izobraževanja, statistične analize zbranih podatkov, pripravo priročnikov, izvajanje usposabljanj in svetovanje s področja metodologije tovrstnega zbiranja in uporabe baz podatkov. V okviru infrastrukturne dejavnosti Pedagoškega inštituta se izvajajo predvsem mednarodne primerjalne raziskave znanja in mednarodne primerjalne študije, in sicer PISA, PIRLS, ICCS, ICILS, TALIS, TIMSS, ki jih Pedagoški inštitut izvaja v sodelovanju z drugimi državami pod okriljem Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) in Mednarodne zveze za evalvacijo izobraževalnih dosežkov (IEA). Vsako leto to pomeni delo s 7.000 do 14.000 učenci in dijaki in več sto učitelji.

1. Ključne lastnosti programa (cilji):

- Zbiranje podatkov: sistematično zajemanje podatkov o vzgojno-izobraževalnem sistemu v slovenskih vrtcih in šolah;
- Mednarodna primerljivost: prilagoditev metodologije zahtevam mednarodnih raziskav pod okriljem OECD, IEA;
- Obdelava in arhiviranje podatkov: uporaba sodobnih metod statistične analize in vzdrževanje kakovostnih podatkovnih baz;
- Podpora raziskovalnim projektom: zagotavljanje podatkovne infrastrukture za nacionalne in mednarodne raziskovalne projekte;
- Metodološki razvoj: uvajanje naprednih metod za analizo podatkov in svetovanje uporabnikom pri interpretaciji rezultatov;
- Usposabljanje in diseminacija: organizacija izobraževanj in priprava priročnikov za metodološko uporabo podatkov.

2. Koraki za uresničevanje programa:

- Razvoj zbiranja podatkov: sodelovanje pri razvoju instrumentov, prilagajanje instrumentov značilnostim vzgojno-izobraževalnega sistema in udeležencem, odločanje o primerljivosti ciljne populacije in morebitna identifikacija specifičnih potreb vzorčenja, izvedba zbiranja podatkov, čiščenje nacionalne baze in sodelovanje pri razreševanju nekonistentnosti v podatkih, iteracije analiz nacionalnih baz;
- Obdelava podatkov: uporaba statističnih metod in postopkov, primernih za analize podatkov, ki izhajajo iz kompleksnega vzorčenja in kompleksnega dizajna mednarodnih primerjalnih raziskav in študij;
- Vzpostavitev dolgoročnih baz podatkov (trendi): redno zbiranje podatkov za nacionalne podatkovne baze mednarodnih primerjalnih raziskav in študij (ki so del mednarodnih podatkovnih baz);
- Podpora raziskovalcem: zagotavljanje dostopa do podatkov in metodološko svetovanje pri uporabi podatkovnih baz;
- Sodelovanje z mednarodnimi partnerji: tesno sodelovanje z mednarodnimi raziskovalnimi centri (bilateralno, regijsko, multilateral, mednarodno), mednarodnimi konzorciji raziskav in metodološkimi enotami teh konzorcijev;
- Izobraževanje uporabnikov: organizacija seminarjev in priprava smernic za pravilno uporabo in analizo podatkov in interpretacijo rezultatov.

3. Celovitost in prioritete usmeritve:

- Podatkovna podpora raziskavam: zagotavljanje temeljnih analiz in evalvacij na področju vzgoje in izobraževanja;
- Analiza trendov v izobraževanju: dolgoročno spremljanje stanja in dejavnikov v vzgojno-izobraževalnem sistemu;
- Upoštevanje mednarodnih standardov: zagotavljanje metodološke primerljivosti in kakovosti podatkov;
- Uporaba digitalnih platform: uporaba tehnoloških rešitev za optimizacijo zbiranja in dostopnosti podatkov;
- Transparentnost in odprta znanost: omogočanje dostopa do podatkov raziskovalcem in oblikovalcem izobraževalnih politik ter drugim zainteresiranim deležnikom.

4. Pristopi za uresničevanje ciljev:

- Napredne metodologije: uporaba ustreznih statističnih in podatkovnih analiz;
- Mednarodna sodelovanja: aktivno vključevanje v mednarodne raziskovalne mreže;
- Usposabljanje raziskovalcev in strokovnjakov: krepitev kompetenc pri uporabi podatkovnih orodij in analiz;
- Sistematična evalvacija programa: redno spremljanje in izboljševanje učinkovitosti infrastrukturnega programa.

5. Specializiranost programa:

- Podatkovna infrastruktura za vzgojno-izobraževalni sistem: osredotočenost na dolgoročno zbiranje in analizo podatkov v vzgoji in izobraževanju;
- Metodološka ekspertiza: uporaba naprednih statističnih metod in podatkovnih modelov za raziskave na področju vzgoje in izobraževanja (vključno z analizo ozadenjskih podatkov);
- Podpora izobraževalni politiki in praksi: uporaba podatkov za evalvacijo in izboljšanje vzgojno-izobraževalnega sistema;

Program Zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov v sistemu vzgoje in izobraževanja predstavlja ključni steber raziskovalne dejavnosti Pedagoškega inštituta, saj zagotavlja analitične podlage za razumevanje in izboljšanje slovenskega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Lastnosti strategije raziskovalnega programa Uporabna razvojna psihologija

Program Uporabna razvojna psihologija (P5-0062) je interdisciplinarni raziskovalni program, ki se osredotoča na temeljna področja psihičnega razvoja v okviru paradigme vseživljenjskega razvoja. Del Programa, ki se izvaja na PI (program je matičen na UL FF), obravnava kontekstualne in socialno-kulturne vplive na razvoj otrok, mladostnikov in odraslih ter preučuje dejavnike, ki prispevajo k učni uspešnosti, motivaciji in oblikovanju identitete. Z empiričnimi študijami raziskuje proces aktivnega učenja v šolskem okolju ter vpliv izobraževalnih kontekstov na oblikovanje demokratičnih vrednot in socialne participacije mladih. Program vključuje sodelovanje Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Pedagoškega inštituta ter je financiran s strani ARIS.

1. Ključne lastnosti programa (cilji):

- Vseživljenjski razvoj: raziskovanje procesov učenja in identitete skozi celoten življenjski potek; v delu programa, ki se izvaja na PI, se osredotočamo na življenjska obdobja šolanja posameznikov, tj. srednjega in poznega otroštva, mladostništva in prehoda v odraslost;
- Socialno-kulturni kontekst: poudarek na vplivih okolja na psihološki razvoj in učno uspešnost.
- Aktivno učenje: proučevanje kognitivne, vedenjske in čustvene vključenosti v učni proces;
- Empirično preverjanje modelov: testiranje konceptualnega modela aktivnega učenja;
- Podpora ranljivim skupinam: posebna pozornost namenjena otrokom in mladostnikom priseljencev;
- Mednarodna primerljivost: uporaba podatkov iz longitudinalnih in mednarodnih raziskav.

2. Koraki za uresničevanje programa:

- Pregled in analiza literature: sistematični pregledi raziskav o inkluzivni šolski kulturi in motivaciji ter povezanosti z znanjem ter participacijo mladih;
- Empirične študije: izvedba raziskav na področju učne motivacije, socialne participacije in državljanske identitete mladih;
- Sekundarne analize podatkov: uporaba podatkov iz projektov TIMSS in Evroštudent VII za analizo učne uspešnosti, motivacije in podpornega učnega okolja;
- Objava raziskovalnih ugotovitev: priprava znanstvenih člankov in monografij o ključnih ugotovitvah;
- Izobraževanje in diseminacija: vključevanje raziskovalnih izsledkov v visokošolska predavanja;
- Izobraževalni seminarji za učitelje OŠ in SŠ; predstavitve na znanstvenih konferencah; mentoriranje zaključnih del na dodiplomskem in podiplomskem študiju;
- Načrtovanje prihodnjih raziskav: evalvacija programskega obdobja in oblikovanje novih raziskovalnih vprašanj.

3. Celovitost in prioritete usmeritve:

- Raziskovanje učne motivacije: povezanost med šolsko klimo, učnimi strategijami in učnimi dosežki.
- Vpliv družbenega okolja: vloga družine, šole in skupnosti pri razvoju politične samoučinkovitosti in participacije.
- Podpora inkluzivnemu izobraževanju: raziskovanje praks, ki olajšujejo integracijo otrok priseljencev.

- Karierni prehodi mladih: analiza motivacije za študij in vpliva podpornega študijskega okolja.
- Prilagodljivost šolskih sistemov: raziskovanje odzivov šol na demografske in družbene spremembe; poudarek na prilagoditve šolanja na daljavo v času epidemije Covid-19 za učence priseljence.

4. Pristopi za uresničevanje ciljev:

- Empirične raziskave: terenske študije in prečne (med generacijami) analize učne motivacije in družbene participacije;
- Mednarodno sodelovanje: vključitev v raziskovalne mreže in izmenjava podatkov s tujimi institucijami;
- Uporaba kvantitativnih metod: analiza podatkov s sodobnimi multivariatnimi statističnimi tehnikami; in kvalitativnih metod: tematska analiza vsebine, metodologija utemeljene teorije;
- Sekundarne analize: uporaba že zbranih podatkov za preverjanje hipotez in izboljšanje metodologij;
- Publikacije in diseminacija: priprava znanstvenih člankov, konferenčnih predstavitev in izobraževalnih priročnikov; vključevanje študentov v raziskovalne projekte v okviru zaključnih študijskih del;

5. Specializiranost programa:

- Osredotočenost na izobraževalni kontekst: raziskovanje psihosocialnega razvoja v povezavi s šolskim okoljem;
- Metodološka specializacija: uporaba naprednih statističnih modelov za analizo učne uspešnosti in socialne vključenosti;
- Poudarek na aplikativnosti: uporaba ugotovitev za izboljšanje izobraževalnih praks in politik;
- Interdisciplinarni pristop: združevanje spoznanj iz razvojne in socialne psihologije, pedagogike in sociologije.

Program Uporabna razvojna psihologija predstavlja pomemben prispevek k razumevanju dejavnikov, ki vplivajo na učni uspeh in socialno participacijo mladih, ter prispeva k razvoju inovativnih pedagoških praks in izobraževalnih politik.

Znanstvena odličnost

Znanstvena odličnost in dolgoročni strateški cilji:

Vsi trije programi – Edukacijske raziskave, Uporabna razvojna psihologija in Infrastrukturni program – odločilno prispevajo k doseganju dolgoročnih strateških ciljev Pedagoškega inštituta. Okrepitev vloge vodilne nacionalne raziskovalne institucije na področju vzgoje in izobraževanja se uresničuje z izvajanjem ustreznih relevantnih strateških korakov (na kar kažejo že poročila zadnjih dveh let): prehod na večje, kompleksnejše evropske projekte, širjenje sodelovanja na vedno več mednarodnih partnerjev različnih usmeritev (interdisciplinarnost), sodelovanja v vedno večjem številu mednarodnih mrež in znanstvenih združenjih (CoARA), uvajanje novih izvirnih raziskovalnih pristopov in kreiranje novih raziskovalnih skupin (nevro-kognitivna raziskave), objave v prestižnih mednarodnih revijah uglednih založb, transparentnost raziskovalnega dela in zavezanost odprti znanosti (PI k temu odločilno prispeva tudi s svojo založbo), skrb za arhiviranje raziskovalnih podatkov in vzdrževanje (nacionalnih) baz podatkov, skrb za etičnost raziskovanja (preko Komisije za etiko PI), ob upoštevanju enakosti spolov (preko NES), kontinuirana skrb za razvoj mladih raziskovalcev in raziskovalk, tudi z vključevanjem v raziskovalne projekte in mednarodno sodelovanje. Pedagoški inštitut tako beleži 1681 čistih citatov znanstvenih del v zadnjih 10 letih (2015-2024), in količnika odličnosti 2.302 pri izjemnih in 6.288 zelo kvalitetnih rezultatih. Pri čemer pa niso zajete monografije, ki so na področju družboslovja in humanistike pogostejše kot na področju drugih ved, kjer prevladujejo članki. Skupno število znanstvenih del v obdobju 2022 do 2024 je 238. Od tega je kar 96 znanstvenih člankov in drugih sestavnih delov.

Znanstvena odličnost in razvojni cilji:

Raziskovalni programi Pedagoškega inštituta so osrednjega pomena za uresničevanje njegovih razvojnih ciljev ter utrjevanje vloge institucije v nacionalnem in mednarodnem raziskovalnem prostoru. Programi zagotavljajo visoko kakovost raziskovalnega dela z inovativnimi metodološkimi pristopi, spodbujanjem odprte znanosti in odgovornega raziskovanja, pa tudi s spodbujanjem realizacije principov občanske znanosti.

Transparentnost raziskovalnih procesov ter etična integriteta raziskav prispevata k njihovi prepoznavnosti in vplivu, kar krepi mednarodno sodelovanje in povečuje vidnost raziskovalnih dosežkov.

V razvojni perspektivi nameravamo še okrepiti sledeče vidike znanstvene odličnosti: prehod na večje, kompleksnejše evropske projekte s širjenje sodelovanja na vedno več mednarodnih projektnih partnerjev različnih usmeritev (interdisciplinarnost), uvajanje novih izvirnih raziskovalnih pristopov in kreiranje novih raziskovalnih skupin (nevro-kognitivni pristop, na primer, bi lahko učinkovito razširil študije rabe jezika in retorike, razvijanja psiho-socialnih veščin in neuro-feedbacka tudi izven znanstveno-raziskovalnega okvirja), transparentnost raziskovalnega dela in zavezanost odprti znanosti (PI k temu odločilno prispeva s svojo založbo, ki redno objavlja rezultate zaključenih raziskav, razširili pa jo bomo tudi z ustanovitvijo nove, specializirane revije), kontinuirano skrb za razvoj mladih raziskovalcev in raziskovalk (PI jih je do sedaj vzgojil 33) pa bomo še okrepili z vsakoletnim povečanjem števila mladih raziskovalk in raziskovalcev.

Družbeni in gospodarski vpliv

Družbeni in gospodarski vpliv ter dolgoročni strateški cilji:

Raziskovalna programa in infrastrukturni program pomembno prispevajo tudi k nacionalni koordinaciji mednarodnih primerjalnih raziskav (znanja) in mednarodne primerjalne študije v okviru OECD in IEA ter k oblikovanju s podatki podprtih izobraževalnih politik. Podatki, ki jih PI redno pridobiva iz mednarodnih primerjalnih raziskav znanja (IEA in OECD), so osnova za nadgradnje učnih načrtov, didaktičnih pristopov v šolah in uvajanju novih vsebin. Študije obvladovanja socialnih in emocionalnih veščin, katerih spoznanja PI implementira in diseminira preko seminarjev, so ključna za razvoj varnega in spodbudnega okolja v šolah, dela v skladu z etični načeli in enakopravnostjo spolov. Raziskave retorike (ki je obvezni izbirni predmet v OŠ) in jezikovne rabe v šolah, predstavlja osnovo za krepitev bralne pismenosti, ki je ključnega pomena za kvaliteten razvoj in potek izobraževalnega procesa, še posebej v času pospešene digitalizacije. Približno polovica raziskovalcev in raziskovalk sodeluje tudi v pedagoškem procesu, s čimer raziskovalne izsledke posreduje študentom in študentkam ter bodočim raziskovalcem in raziskovalkam. Izreden pomen PI posveča tudi diseminaciji rezultatov kar najširši javnosti, saj o svojih izsledkih redno obvešča medije, organizira tiskovne konference in seminarje.

S svojim delovanjem PI tako omogoča boljše implementacijo raziskovalnih rezultatov v prakso ter prispeva k razvoju učnih strategij, ki spodbujajo enakopravnost in vključenost v celotno izobraževalno vertikalo na nacionalnem nivoju. Poleg tega krepitev nacionalne raziskovalne infrastrukture omogoča dolgoročno stabilnost in možnost izvajanja raziskav sploh.

Skupno število strokovnih del v obdobju 2022 do 2024 je 736. Od tega je kar 62 objavljenih strokovnih in poljudnih člankov. Sekundarno avtorstvu je v obdobju 2022 do 2024 doseglo število 393.

Družbeni in gospodarski vpliv ter razvojni cilji:

Raziskovalni programi igrajo, zaradi stabilnejšega financiranja, ključno vlogo pri učinkovitem prenosu znanstvenih spoznanj v akademsko skupnost in širšo javnost. Podatki, ki jih PI redno pridobiva iz mednarodnih primerjalnih raziskav znanja (IEA in OECD), so osnova za nadgradnje učnih načrtov, didaktičnih pristopov v šolah in uvajanju novih izobraževalnih vsebin. Razvojno je potrebno diseminacijo teh ugotovitev še okrepiti in razširiti na kar najširšo javnost, obenem pa z njimi seznaniti tudi druga ministrstva in bodoče zaposlovalce. Študije obvladovanja socialnih in emocionalnih veščin, katerih spoznanja PI implementira in diseminira preko seminarjev, so ključna za razvoj varnega in spodbudnega okolja v šolah, dela v skladu z etični načeli in enakopravnostjo spolov. Razvojno se bomo trudili, da se s tem seznanijo ne le šolska, temveč tudi medicinska stroka. Podobno velja tudi za aktivnosti centra Korak za korakom, ki se ukvarja s predšolsko vzgojo in pri tem neposredno, izkustveno sodeluje z več deset vrtci; to število bomo še razširili. Raziskave retorike (ki je obvezni izbirni predmet v OŠ) in jezikovne rabe v šolah, predstavlja osnovo za krepitev bralne pismenosti, ki je ključnega pomena za kvaliteten razvoj in potek izobraževalnega procesa, še posebej v času pospešene digitalizacije. Razvojno se bomo trudili te ugotovitve približati kar najširši javnosti, še posebej pa javnim medijem, kjer je v zadnjih letih opaziti izrazito osiromašenje komunikacijskih sposobnosti. Približno polovica raziskovalcev in raziskovalk sodeluje tudi v pedagoškem procesu, s čimer raziskovalne izsledke posreduje študentom in študentkam ter bodočim raziskovalcem in raziskovalkam; ta odstotek si bomo prizadevali iz leta v leto povečevati.

Z objavami v uglednih mednarodnih revijah, sodelovanjem v raziskovalnih mrežah in organizacijo strokovnih dogodkov, PI omogoča implementacijo raziskovalnih ugotovitev v prakso. Poseben poudarek je na vključevanju deležnikov v oblikovanje in izvajanje raziskovalnih projektov, kar omogoča boljše prilagajanje izobraževalnih politik in praks aktualnim družbenim izzivom. Programi prispevajo tudi k razvoju inovativnih izobraževalnih pristopov ter krepitvi možnosti za podatkovno podprto odločanje v vzgojno-izobraževalnem sistemu.

Mednarodna vpetost

Mednarodna vpetost in razvoj raziskovalnih dejavnosti ter dolgoročni strateški cilji:

Vsi trije programi krepijo mednarodno raziskovanje in povečujejo mednarodno povezanost in prepoznavnost Pedagoškega inštituta. Sodelovanje v mednarodnih primerjalnih raziskavah (znanja) in mednarodnih primerjalnih študijah OECD, IEA in drugih mednarodnih projektih omogoča prenos znanja in najboljših praks v slovenski izobraževalni sistem, kakor tudi slovenskih dobrih izkušenj v tuje izobraževalne sisteme. Dinamični razvoj raziskovalnih in pedagoških dejavnosti tako od PI zahteva tudi: redno (so)organizacijo znanstvenih konferenc, gostovanja tujih strokovnjakov pri nas in naših strokovnjakov v tujini, soavtorstva znanstvenih člankov in knjig, članstva v uredniških odborih mednarodnih revij in založb, članstva v mednarodnih znanstvenih združenjih in mrežah, razvoj bilateralnih in multilateralnih raziskovalnih partnerstev, kakor tudi medsebojno sodelovanje v pedagoških procesih.

S sinergijo znanstvene odličnosti, družbenega vpliva in mednarodnega sodelovanja raziskovalni programi Pedagoškega inštituta ter partnerskih institucij bistveno prispevajo k uresničevanju dolgoročnih strateških ciljev ter krepitvi slovenskega in mednarodnega raziskovalnega okolja na področju vzgoje in izobraževanja, družboslovja in humanistike.

V obdobju 2022- 2024 je PI izvajal 47 mednarodnih projektov (Erasmus +, ECC, Cost Action) in sodeloval v 84 mednarodnih mrežah.

Mednarodna vpetost in razvojni cilji:

Raziskovalni programi Pedagoškega inštituta si prizadevajo za razvoj odprtega, interdisciplinarnega in medgeneracijskega raziskovalnega ekosistema, ki spodbuja inovativnost in kakovost znanstvenega dela. Z intenziviranjem povezovanja z mednarodnimi raziskovalnimi institucijami (izrazit primer so projekti COST), izmenjavami raziskovalk_cev in vključevanjem mladih raziskovalk_cev v projekte bomo še krepili dinamiko raziskovalnega dela. Dinamični razvoj raziskovalnih in pedagoških dejavnosti tako od PI zahteva tudi: redno (so)organizacijo znanstvenih konferenc (PI že deseto leto organizira tudi "svojo", zelo dobro obiskano znanstveno konferenco), okrepitev gostovanja tujih strokovnjakov pri nas in naših strokovnjakov v tujini, soavtorstva znanstvenih člankov in knjig. Okrepili bomo članstva v uredniških odborih mednarodnih revij in založb, članstva v mednarodnih znanstvenih združenjih in mrežah, razvoj bilateralnih in multilateralnih raziskovalnih partnerstev, kakor tudi medsebojno sodelovanje v

pedagoških procesih, kar je ključno za krepitev mednarodne vpetosti

Razvojno usmerjeno raziskovanje omogoča uvajanje inovacij v izobraževalne procese ter spodbuja ustvarjalnost in prilagodljivost raziskovalnega okolja. Z vzpostavljanjem trajnostnih raziskovalnih mrež programi tako zagotavljajo dolgoročno stabilnost raziskovalnega dela in razvoj trajnostne pedagoške in znanstvene skupnosti.